

www.humak.fi

Opinnäytetyö

Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan kehittäminen

Tuomas Puustinen

Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma
(210 op)

Arvioitavaksi jättämisaika
11/2020

HUMANISTINEN
AMMATTIKORKEAKOULU

TIIVISTELMÄ

Humanistinen ammattikorkeakoulu
Kansalaistoiminnan ja nuorisotyön koulutusohjelma

Tekijät: Tuomas Puustinen
Opinnäytetyön nimi: Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan kehittäminen
Sivumäärä: 46 ja 7 liitesivua
Työn ohjaajat: Kristiina Vesama HUMAK, Minna Vaattovaara Savon koulutuskuntayhtymä
Työn tilaajat: Savon koulutuskuntayhtymä

Opinnäytetyön aiheena oli Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan kehittäminen. Opinnäytetyö oli tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa kehitettiin uutta toimintamallia. Tavoitteena oli pilotoida uuden toimintamallin mukaiset tapahtumat. Tapahtumien avulla pyrittiin rekrytoimaan ja sitouttamaan opiskelijatoimintaan uusia jäseniä sekä lisäämään opiskelijoiden tietoutta opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista.

Nuorten kasvaminen aktiiviseksi kansalaiseksi vaatii ohjausta ja rinnalla kulkijaa. Aktiivinen kansalainen ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimii osana demokraattista päätöksentekoa. Opiskelijatoiminnan yhtenä tehtävänä on mahdollistaa nuorten kasvaminen aktiiviseksi kansalaiseksi. Aktiiviseen kansalaisuuden viitekehykseen sisältyy osallisuuden ja motivaation käsitteet. Opiskelijatoiminta on lakisääteistä toimintaa, jota tulee toteuttaa kouluissa.

Opinnäytetyössä käytettiin soveltaen laadullisen ja määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Aineiston keräämisessä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua, joka tehtiin opiskelijatoiminnassa aktiivisesti mukana oleville nuorille. Teemahaastattelun tuloksista selvisi, että nuoret kokevat opiskelijatoiminnan erittäin tärkeäksi ja merkitykselliseksi. Lisäksi aineistoa kerättiin sähköpostikyselyllä opiskelijatoiminnan koordinaattoreilta valtakunnallisesti. Opiskelijatoiminnan koordinaattorit kokivat, että opiskelijatoiminnan asema ja tarve on muuttunut ajan kuluessa. Lisäksi kyselyn tuloksista selvisi, että nuoret eivät tiedä tarpeeksi opiskelijatoiminnan tarjoamista mahdollisuuksista. Tulosten mukaan tietoa tulisi lisätä nuorille jo ennen toimintaan mukaan lähtämistä.

Opinnäytetyössä kerätty aineisto takaa sen että tapahtumat ovat oppilaiden sekä oppilaitosten tarpeita vastaavia. Opinnäytetyön tuotoksena tehdyt tapahtumat ovat yksi tapa tuoda opiskelijatoiminnan mahdollisuuksia esille ja tätä kautta lisätä opiskelijoiden kasvamista aktiiviseksi kansalaiseksi. Opinnäytetyön tuotos on kaikkien opiskelijatoiminnan parissa työskentelevien tai muuten toiminnasta kiinnostuiden henkilöiden hyödynnettävissä.

ABSTRACT

Humak University of Applied Sciences
Bachelor of humanities, Degree programme in Civic Activity and youth work

Author: Tuomas Puustinen
Title: Development of student council in Savo Consortium for education
Number of Pages: 46 and 7 attachment pages
Supervisors: Kristiina Vesama HUMAK, Minna Vaattovaara Savon koulutuskuntayhtymä
Subscribers: Savon koulutuskuntayhtymä

The subject of the thesis was development of student council in Savo Consortium for education. The thesis was a research-based development study where was developed new concept. The aim was to implement new events by the concept. The aim of the events were recruit and commit new student council members and increase students' knowledge about student council's possibilities.

For youth to become as active citizens needs guidance. Active citizen takes part in social debate and works as a part of democratic decision making. One of the tasks of student council is to enable young people to become as active citizens. Participation and motivation are part of being active citizen. Student council is statutory that should be implemented in schools.

Research methods used in the thesis were adapted qualitative and quantitative methods. A semi-structured theme interview was made for active students who were part of student council. The conclusions of the research results show that youth experiences student council very important. Email survey was sent to student council coordinators nationwide. According to coordinators student council status and need has changed over time. The results also show that youth doesn't know enough what student council has to offer. According to the results youth's knowledge could be increased before they get into the student council.

The collected data of the thesis ensures that the events meet the needs of students and schools. The events are one way to bring out opportunities of student council and this way increases students' possibilities to become as active citizens. Everyone who works with or is interested in student council can make use of the outcome of the thesis.

Youth, Active citizens, participation

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ

ABSTRACT

1	JOHDANTO	6
2	AMMATILLINEN KOULUTUS SUOMESSA	7
2.1	Savon koulutuskuntayhtymä	9
2.2	Opiskelijatoiminta	11
2.2.1	Opiskelijatoiminnan järjestäytyminen	12
2.3	Salkku	13
3	TIETOPOHJA	14
3.1	Aktiivinen kansalaisuus	15
3.2	Osallisuus	17
3.2.1	Motivaatio	19
4	PROSESSIN KUVAUS	21
4.1	Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus	23
4.1.1	Opiskelija-aktiivien haastattelu	24
4.1.2	Opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikysely	25
4.2	Tulokset	26
4.2.1	Opiskelija-aktiivien haastattelun tulokset	26
4.2.2	Opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikyselyn tulokset ..	29
4.3	Aineiston käsittely	30
4.3.1	Aineiston analyysi	31
5	TAPAHTUMAN PILOTOINTI	33
5.1	Tapahtuman rakenne	33
5.2	SWOT – analyysi suunnitelmasta	35
5.3	Toteutus	36
5.4	Tapahtuman palaute	37
5.5	Työn tulosten jalkauttaminen oppilaitokseen	38
5.6	Kehittämissuhteet	39
6	LOPUKSI	41
7	LÄHTEET	43

LIITTEET47

1 JOHDANTO

Savon koulutuskuntayhtymä tarjoaa Pohjois-Savon alueella monipuolista ja ajantasaista ammatillista koulutusta. Savon koulutuskuntayhtymän visio on kouluttaa ”kestävän tulevaisuuden osaajia”. Nämä tulevaisuuden osaajat ovat motivoituneita, osallistuvia ja osallistavia aktiivisia kansalaisia. Savon koulutuskuntayhtymän palvelulupauksen periaatteiden mukaisesti heillä on tahto kehittää ja kehittyä jokaisella toimintansa osa-alueella. (Tilinpäätös 2018.)

Opinnäytetyön aiheena oli Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan kehittäminen. Opinnäytetyö oli tutkimuksellinen kehittämistyö, jossa kehitettiin uutta toimintamallia. Tavoitteena oli pilotoida uuden toimintamallin mukaiset tapahtumat. Tapahtumien avulla pyrittiin rekrytoimaan ja sitouttamaan opiskelijatoimintaan uusia jäseniä sekä lisätä opiskelijoiden tietoutta opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista.

Opiskelijatoiminnan kehittämisen tarve syntyi kahdesta keskeisestä syystä. Ensimmäkin opiskelijatoiminta koko Savon koulutuskuntayhtymän sisällä on huonosti tunnettua ja tunnustettua. Toiseksi opiskelijatoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia ei ole valjastettu tehokkaaseen käyttöön. (Vaattovaara 2020.) Tämä opinnäytetyö tarjoaa Savon koulutuskuntayhtymälle sekä tämän työn lukijalle työkalun, jonka avulla edellä esitettyihin ongelmiin voidaan vastata.

Nuorten kasvaminen aktiiviseksi kansalaiseksi vaatii ohjausta ja rinnalla kulkijaa. Aktiivinen kansalainen ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimii osana demokraattista päätöksentekoa. (Isola, Kaartinen, Leemann, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017.) Opiskelijatoiminnan yhtenä tehtävänä on mahdollistaa nuorten kasvaminen aktiiviseksi kansalaiseksi. Aktiiviseen kansalaisuuden viitekehykseen sisältyy osallisuuden ja motivaation käsitteet. Opiskelijatoiminta on lakisäätteistä toimintaa, jota tulee toteuttaa kouluissa. (Nousiainen & Piekkari 2005; Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017.)

Valtakunnallinen uudistus laajentaa opintovelvollisuuden toiselle asteelle. Savon koulutuskuntayhtymä pyrkii vastaamaan muuttuviin olosuhteisiin ja yhteiskunnan vaateisiin. Savon

koulutuskuntayhtymä järjestää toisen asteen ammatillista ja lukio koulutusta alueellaan ja heillä on laajat verkostot työelämän kanssa. Opiskelijoille sekä henkilöstölle on tärkeää, että opiskelijatoiminta pysyy elinvoimaisena. (Tilinpäätös 2018.)

Opinnäytetyössä käytettiin soveltaen laadullisen ja määrällisen tutkimuksen menetelmiä. Aineiston keräämisessä käytettiin puolistrukturoitua teemahaastattelua, joka tehtiin opiskelijatoiminnassa aktiivisesti mukana oleville nuorille. Lisäksi aineistoa kerättiin sähköpostikyselyllä opiskelijatoiminnan koordinaattoreilta valtakunnallisesti. Opinnäytetyössä kerätty aineisto takaa sen, että tapahtumat ovat oppilaiden sekä oppilaitosten tarpeita vastaavia. Opinnäytetyön tuotoksena tehdyt tapahtumat ovat yksi tapa tuoda opiskelijatoiminnan mahdollisuuksia esille ja tätä kautta lisätä opiskelijoiden kasvamista aktiiviseksi kansalaiseksi.

2 AMMATILLINEN KOULUTUS SUOMESSA

Ammattiin johtava koulutus on tarkoitettu kaikille peruskoulun päättäneille nuorille, sekä henkilöille, jotka haluavat syystä tai toisesta täydentää ammatillista osaamistaan. Tutkinnot tarjoavat koulutusta yksilöllisen tarpeen mukaan. Ammatillisissa oppilaitoksissa järjestetään ammatillista koulutusta. Koulutuksen järjestäjä on vastuussa opetuksen sisällöstä ja siitä, että koulutusta järjestetään lain velvoittamalla tavalla. Oppilaitos on kuitenkin vapaa toteuttamaan opetusta haluamissaan ympäristöissä, kuten esimerkiksi koulussa, työmailla tai digitaalisissa oppimisympäristöissä. Toimintaa valvoo Opetus- ja kulttuuriministeriö, joka myös myöntää luvan koulutuksen järjestämiseen. Koulutukseen voidaan hakeutua kahdella pääväylällä. Toinen näistä on peruskoulun päättäneiden yhteishaku, joka toteutetaan yhdeksännen luokan keväällä ja toinen on jatkuva haku, joka mahdollistaa opintojen aloittamisen joustavammin omassa tahdissa. (Opetushallitus 2020.)

Ammatillista koulutusta on järjestetty Suomessa 1900-luvun alusta-alkaan. Koulutuksen tarkoitus oli parantaa Suomen kilpailukykyä globaalisti. Alkuaikoina koulutus ei ollut niin suunnitelmallista ja harkittua kuin se on nykyaikana, vaan tavoitteena oli hyvin käytännönläheisen osaamisen lisääminen. Suunnitelmallisuus ja järjestelmällisyys alkoi lisääntyä vasta 1940-luvulla, kun ammattikoulutusta säätävä lainsäädäntö uudistettiin. Seuraavia muutoksia saapui, kun 1900-luvun puolessa välissä säädettiin, että ammattikasvatusta

tarjotaan kaikille oppivelvollisuuden päättäneille henkilöille. (Antikainen, Rinne & Koski 2013.)

Suomalaisen ammatillisen koulutuksen laatua ja määrää voidaan pitää hyvällä tasolla, kun tarkastellaan kansainvälistä vertailua. OECD-vertailun mukaan voidaan myös todeta, että Suomalaista osaamista arvostetaan niin kotimaassa kuin ulkomailla. Suomessa ammatillisen koulutuksen aloituspaikkoja sekä laatua on onnistuttu parantamaan järjestelmällisesti sen koko kehityskaaren ajan. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020a.)

2000-luvulla Suomessa alkoi yleistyä ajatus koulutustakuusta, jonka perusajatuksena on taata jokaiselle peruskoulun lopettaneelle jatkokoulutusmahdollisuus. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että Suomessa opintojen aloituspaikkoja eri tutkintoihin on varattu enemmän kuin yksi jokaista valmistuvaa kohden. Tällä säädöksellä voidaan varmistaa, että jokaiselle peruskoulusta valmistuneelle opiskelijalle löytyy paikka ammatillisesta koulutuksesta. (Antikainen ym. 2013.)

Suurimpana muutoksena ammatillisessa koulutuksessa 2000-luvulla on toisen asteen reformi. Tämän toisen asteen reformin tarkoituksena oli kehittää ammatillinen koulutus vastaamaan paremmin työelämäntarpeita. Reformi toteutettiin vuosina 2014–2018. Reformi astui voimaan vuonna 2018, jonka vaikutuksesta koko toisen asteen ammatillinen koulutus uudistettiin. Uudistuksen myötä koko koulutuksen rahoitus, opiskelijoiden ohjaus sekä tutkintojärjestelmä uudistui. Näiden muutosten myötä ammatillista koulutusta koskevaa lainsäädäntöä muutettiin voimakkaasti. Uudistuksen myötä pyrittiin jatkossa huomioimaan paremmin opintojen ja oppilaiden yksilöllisyys sekä työpaikoilla tapahtuva oppiminen. Lisäksi kaikissa toisen asteen ammatillisissa tutkinnoissa siirryttiin osaamisperustaiseen suorittamiseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020b.) Toisaalta näiden muutosten myötä, koulussa tapahtuva oppiminen väheni ja opetus siirtyi vahvemmin työmaille. Toiset asiantuntijat näkevät tämän reformin nostaneen koulutuksen tasoa. Toisaalta osa asiantuntijoista ovat sanoneet, että reformi ei ollut kustannustehokas ratkaisu. (Vehviläinen 2019.)

Reformi muutti koko toisen asteen ammatillista koulutusta ja samalla loi muutospainetta oppilaitoksille siitä, että heidän tulisi muuttaa omaa toimintaansa. Tämän myötä koulun ja työelämän yhteistyö vahvistui, jonka seurauksena uusia oppimisen paikkoja sekä tapoja tuli esiin. (Vaattovaara 2020.) Yhteistyö oppilaitosten ja työelämän välillä tarjoaa nykyisin uusia mahdollisuuksia, joita emme välttämättä osaa edes vielä hyödyntää tehokkaasti, kuten vaihtuvia oppimisympäristöjä ja teknologiaa. Opettajien ja muun henkilökunnan osaamisen on

uudistuttava ja kehityttävä vastaamaan paremmin työelämän ja opiskelijoiden tarpeita. Toisaalta on hyvä huomioida, että pelkästään järjestelmän ja rakenteiden muuttaminen ei itsessään takaa niiden tehokasta käyttöönottoa ja hyödyntämistä. (Räisänen & Goman 2018.)

Valtakunnallisesti toisen asteen opinnoissa opiskeli noin 267 000 opiskelijaa. Ammatillisen tutkinnon suoritti noin 77 000 opiskelijaa. Näistä perustutkinnon suorittavia oli noin 52 000 henkilöä, joista ammattitutkinnon suoritti noin 17 000 ja erikoisammattitutkinnon 8000 henkilöä. Tutkintojen suorittajista 52 % oli naisia ja 48 % miehiä. 2018 noin puolet valitsi ammatillisen tutkinnon ja noin puolet lukiotutkinnon. Vuonna 2018 suosituimmat tutkinnot olivat sosiaali- ja terveysalan perustutkinto, liiketoiminnan perustutkinto, hotelli-, ravintola- ja catering alan perustutkinto, sähkö- ja automaatioalan perustutkinto ja logistiikan perustutkinto. Ammatillisen koulutuksen opettajista noin 90 %:lla on pedagoginen pätevyys. (Opetushallitus 2020.)

Koulutus kehittyi jatkuvasti yhdessä yhteiskunnan tarpeiden kanssa, joten osaamisen tarpeet ja tavoitteet pyritään löytää työelämästä. Lisäksi ammatillisen koulutuksen järjestäjien tehtävä on huomioida ja varmistaa, että suurten työllistävien alojen työvoiman saatavuus on taattua. Ei pidä myöskään unohtaa pienten erikoisalojen järjestämistä nyt eikä tulevaisuudessa. Valtakunnallisesti ammatillinen koulutus on kasvattanut suosiotaan. Vielä 2000-luvun alussa ammattikoulussa oli alle 30 % toisen asteen suorittajista. (Opetushallitus 2020.)

Ammatillisen koulutuksen rahoitus on vaikuttavuus ja tehokkuus painotettua, kun vielä ennen reformia se perustui hyvin pitkälle vain opiskelijamääriin. Nykyisen mallin mukaan rahoitus koostuu perusrahoituksesta, suoritusrahoituksesta, vaikuttavuusrahoituksesta ja strategiarahoituksesta. Kokonaisuudessaan rahoituksen jakaa Opetus- ja kulttuuriministeriö. Rahoitus perustuu aikaisemman vuoden tulokseen. Vuonna 2020 rahoitusta jaettiin Suomessa yksityisen, kunnallisen ja kuntayhtymien toteuttaman ammatillisen koulutuksen järjestäjille 1,87 miljardia euroa. Edellä mainitusta Savon koulutuskuntayhtymän osuus oli 57 miljoonaa. (Opetus ja kulttuuritoimi 2020.)

2.1 Savon koulutuskuntayhtymä

Savon koulutuskuntayhtymä on alueellisen kokonsa ja oppilasmääränsä puolesta yksi Suomen merkittävimmistä ammatillisen koulutuksen järjestäjistä. Savon koulutuskuntayhtymä on 16 jäsenkunnan omistama koulutusorganisaatio. Savon koulutuskuntayhtymän

jäsenkuntia vuonna 2018 olivat Iisalmi, Kaavi, Keitele, Kiuruvesi, Kuopio, Lapinlahti, Lepävirta, Pielavesi, Rautalampi, Rautavaara, Siilinjärvi, Suonenjoki, Tervo, Tuusniemi, Varkaus ja Vesanto. Koulutuskuntayhtymän palveluihin kuuluvat ammatillisen koulutuksen, täydennyskoulutuksen ja lukiokoulutuksen järjestäminen alueellaan. Lisäksi heidän palveluihinsa kuuluvat ammatilliseen koulutukseen valmentava koulutus, sekä työhön ja itsenäiseen elämään valmentava koulutus. Vuositasolla noin 18 000 opiskelijaa käyttää koulutuskuntayhtymän palveluita. Tämän lisäksi Savon koulutuskuntayhtymä työllistää yli 700 eri alojen ammattilaista. Vuonna 2018 tutkintoja suoritettiin 2 932. Valtakunnallisessa vertailussa valmistumisen jälkeinen työllistymisprosentti oli 79,8 %. Vuoden aikana Savon koulutuskuntayhtymässä opiskeli yhteensä noin 18 000 henkilöä, joista tutkintotavoitteisessa koulutuksessa vajaa 12 000. Valmistuneista 79,8 % työllistyivät vuoden sisällä valmistumisesta. (Tilinpäätös 2018.)

Savon koulutuskuntayhtymän toimintaa ohjaavat lait, jotka ovat perusopetuslaki (628/1998), lukiolaki (629/1998) sekä laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017). Lisäksi toimintaa säättää laki vapaasta sivistystyöstä (632/1998), laki taiteen perusopetuksesta (633/1998) ja laki valtion ja yksityisen järjestämän koulutuksen hallinnosta (634/1998). Lisäksi Savon koulutuskuntayhtymän toimintaa säättää laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) ja laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta (916/2012). Näiden lisäksi toimintaa ohjaa kaikkiin edellä mainittuihin lakeihin tehdyt muutokset ja lisäykset niiden säätämisen jälkeen. (Tilinpäätös 2018.)

Vuonna 2018 kaikkien koulutuksien läpäisyaste oli 64,1 %. Läpäisyastetta mitataan vertaamalla kolmen vuoden aikana ammatillisen perustutkinnon suorittaneiden määrää suhteessa aloitettuihin tutkintoihin. Läpäisyasteen tasoa voidaan pitää hyvänä valtakunnallisessa vertailussa. (Tilinpäätös 2018.) Tutkinnon keskeyttäneitä vuonna 2018 oli 11 %. Aikaisempiin vuosiin verraten keskeyttäneiden määrä nähdään olevan kasvussa. Keskeyttämisprosentin kasvuun on arvioitu olevan viisi keskeistä syytä, joita ovat: kasvanut ei-koulukuntoisten määrä, mielenterveysongelmat, heikko matemaattisen osaamisen taso, päihteiden käytön lisääntyminen ja opiskelijoiden taloudelliset ongelmat. Kyseisiin ongelmiin vastatakseen Savon koulutuskuntayhtymällä on työelämään valmentavaa koulutusta ja ammatillisiin opintoihin valmentavaa koulutusta. Näillä opinnoilla valmennetaan ja ohjataan opiskelijaa ammatillisiin opintoihin sekä tarjotaan valmennusta työelämään. (Tilinpäätös 2018.)

2.2 Opiskelijatoiminta

Opiskelijakunnalla tarkoitetaan useimmiten opiskelijoista koostuvaa yhteisöä. Kaikki oppilaitoksen opiskelijat kuuluvat automaattisesti oppilaskuntaan, vaikka eivät olisikaan aktiivisesti toiminnassa mukana. (Vaattovaara 2020.) Oppilaskunnan toimintaa ohjaa opiskelijoista muodostunut oppilaskunnan hallitus sekä usein oppilaitoksissa toimii opiskelijatoiminnan koordinaattorina tai ohjaajana palkattu työntekijä. Oppilaskunnan on myös mahdollista valita valtuusto, joka käyttää korkeinta päätösvaltaa päätöksenteossa. Oppilaskunnat ovat niin sanottuja julkioikeudellisia yhteisöjä. (Nousiainen & Piekkari 2007.)

Laissa on säädetty opiskelijatoiminnasta, sekä sen järjestämisestä oppilaitoksissa. Jokaisessa oppilaitoksessa, jossa järjestetään opetusta, on opiskelijoista muodostuva oppilaskunta. Sen tehtävänä on edistää opiskelijoiden yhteistoimintaa ja koulutyötä. Oppilaskunta käyttää kaikkien oppilaitoksen opiskelijoiden puhevaltaa, kun opiskelijoita kuullaan säädöksissä määrätyissä asioissa. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017.)

Koulutuksen järjestäjän tulee myös kuulla opiskelijoita heihin liittyvissä asioissa. Tällaisia asioita ovat esimerkiksi koulutuksen kehittämiseen liittyvät kokonaisuudet, kuten opetussuunnitelma sekä työajat. Opiskelijakunnalla on oikeus ja velvollisuus käyttää edellä mainittujen lakien osalta koko oppilaitoksen opiskelijoiden puhevaltaa. (Vaattovaara 2020.) Opiskelijatoimikunta toteuttaa oikeuttaan ja velvollisuuttaan tuodessaan opiskelijoiden ääntä kuuluviin heihin liittyvässä päätöksenteossa. (Lahtinen, Lankinen, Penttilä & Sulonen. 2004.)

Koulutuksenjärjestäjällä on vastuu ja velvollisuus järjestää tarvittavat resurssit opiskelijatoiminnan tuottamiseen oppilaitoksessa. Oppilaitoksella on kuitenkin valta päättää, kuinka opiskelijatoimintaa organisoidaan ja kuinka paljon sille annetaan resursseja käytettäväksi. Tärkeää on huomioida, että lainsäädäntö ei erikseen edellytä, eikä velvoita opiskelijatoiminnalta aktiivisuutta. (Lahtinen ym. 2004.) Kuitenkin on hyvä huomioida, että se on oppilaitoksen etu, jos oppilaitoksen opiskelijatoiminta on aktiivista ja opiskelijoiden hyvinvointia tukevaa. Opiskelijoiden ryhmäytymisellä, yhteenkuuluvuudella ja hyvällä ”me hengellä” on kauaskantoisia vaikutuksia, niin opintomenestyksen osalta kuin yksilön elämässä. (Vaattovaara 2020.)

Valtakunnallisesti tarkasteltuna opiskelijakunta useimmiten vaikuttaa oppilaitoksessa erilaisten teema ja juhlapäivien järjestämiseen. Opiskelijakunta koostuu yleensä noin kymmenestä henkilöstä, joista opiskelijat ovat eri tutkintoalojen suorittajia, vaikka tietyt alat

ovatkin korostetusti esillä. Usein nämä alat ovat sosiaali- ja terveysala sekä taloushallinnon alat. Yksi mahdollinen selittävä tekijä tähän on se, että heidän opintonsa ovat paremmin hyödynnettävissä opiskelijatoiminnassa. (Vaattovaara 2020.)

Opiskelijatoiminnan kokoontumiset ovat yleensä koulun tiloissa, ja niitä on kerran kuukaudessa tai harvemmin. Yleisimmät tavat toiminnan varojen hankkimiseen on suora tuki oppilaitokselta tai juoma- ja makeisautomaatit. Opiskelijakunnalla on hyvin vapaat kädet suunnitella ja toteuttaa tapahtumia, tempauksia ja tilaisuuksia voimassa olevan lainsäädännön puitteissa. (Vaattovaara 2020.) Opiskelijakunta voi tehdä kaikkea mihin laki, resurssit ja oppilaitoksen ohjeistus antavat luvan. Oppilaskunnan keskeisin tehtävä on vaikuttaa positiivisesti koulun ja oppilaiden elämään. (Nousiainen & Piekkari 2007.)

2.2.1 Opiskelijatoiminnan järjestäytyminen

Opiskelijakunnan järjestäytyminen tapahtuu niin, että oppilaitoksen opiskelijat äänestävät joukostaan hallituksen, jonka tehtävä on edustaa opiskelijakuntaa yhden lukuvuoden ajan. Hallituksen tehtävä on yhdistää opettajat ja oppilaat. (Vaattovaara 2020.) Lisäksi opiskelijakunnan hallituksen velvollisuutena on parantaa oppilaiden vaikutusmahdollisuuksia sekä yhteishenkeä. Hallituksen tehtäviin kuuluu myös vanhempien ja muiden yhteistyötahojen esille tuomien asioiden hoitaminen. Opiskelijakunnan hallituksen tehtävä on saada opiskelijoiden ääni kuuluviin päivittäisessä päätöksenteossa. Opiskelijoilla on omat vastuualueensa oppilaskunnassa, kuten puheenjohtaja, varapuheenjohtaja, rahastonhoitaja tai sihteeri. (Nousiainen & Piekkari 2007.)

Opiskelijakunnassa jäsenet on nimetty eri tehtäviin ja rooleihin. Puheenjohtajan velvollisuuksiin kuuluu esityslistan laatiminen yhdessä muiden hallituksen jäsenten kanssa. Lisäksi hänelle kuuluu kokouksen koolle kutsuminen yhdessä koordinaattorin kanssa. Puheenjohtajalla on myös vastuu kokouksen johtamisesta sekä puheenvuorojen jakamisesta. Puheenjohtaja huolehtii, että toiminta noudattaa hyviä tapoja ja toimii lain edellyttämällä tavalla. Puheenjohtaja toimii myös omalla esimerkillään ja persoonallaan viedessään toimintaa eteenpäin. Puheenjohtaja kannustaa muita hallituksen jäseniä parhaaseen suoritukseen. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Varapuheenjohtajan tehtävänä on olla käytettävissä, jos varsinainen puheenjohtaja on estynyt hoitamaan tehtävänsä. Varapuheenjohtaja on myös puheenjohtajan tukena

toiminnassa. Joissakin tapauksissa puheenjohtaja voi jakaa tehtäviään varapuheenjohtajalle, jos se on tarpeenmukaista. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Sihteeri toimii oppilaskunnan hallituksessa kokouksen sihteerinä, ellei toisin ole sovittu. Sihteerin tehtäviin kuuluu puheenjohtajan avustaminen, kokous muistioiden laatiminen, pöytäkirjojen teko sekä ilmoitusasiat. Sihteerin tehtäviin sisältyy kokouksen jälkeiset toimenpiteet, kuten pöytäkirjojen allekirjoitukset. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Rahastonhoitajan tehtäviin kuuluu keskeisimpänä toimena valvoa oppilaskunnan taloutta. Lisäksi rahastonhoitaja on vastuussa kirjanpidosta sekä laskujen maksamisesta yhdessä opiskelijatoiminnan koordinaattorin kanssa. Yhdessä hallituksen kanssa hänen vastuutehtäviään ovat varainhankintakeinojen kehittäminen. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Opiskelijakunnalla on myös oikeus nimetä ja valtuuttaa muitakin vastuuhenkilöitä kuin puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, rahastonhoitajan ja sihteerin. Oppilaskunnalla on esimerkiksi mahdollisuus nimetä tiedottaja, kokousvastaava tai somevastaava. Näitä nimeämiä ja vastuualueiden jakamista pienempiin osiin voi olla järkevää tehdä, jos toiminta kasvaa tai sitä halutaan kohdentaa tiettyyn suuntaan. Tällöin yhdelle henkilölle jää enemmän aikaa keskittyä yhteen vastuualueeseen. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Opiskelijatoiminnan koordinaattorin vastuu on merkittävä, jotta opiskelijatoiminta pysyy käynnissä ja aktiivisena. Koordinaattori organisoii ja tukee opiskelijatoiminnan jäsenten itseohjautuvuutta ja vastuunkantoa. (Vaattovaara 2020.) Toisaalta koordinaattori on omassa toiminnassaan esimerkkinä koko hallitukselle ja kannustaa heitä toimimaan parhaan taitonsa ja kykynsä mukaan. Lisäksi hänen tehtäviinsä kuuluu valvoa toimintaa ja viedä toimintaa eteenpäin sille asetettujen aikataulujen mukaisesti. Koordinaattori vastaa hallituksen kysymyksiin sekä auttaa toiminnan käytännön toteutuksessa, kuten esimerkiksi tilojen varaamisessa. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

2.3 Salkku

Opiskelijakunnat ovat olleet aina omia yksiköitään Savon koulutuskuntayhtymässä, eikä niillä ole ollut juurikaan toimintaa toistensa kanssa. Ensimmäisiä suuria muutoksia opiskelijakuntien toimintaan syntyi, kun Salkku perustettiin vuonna 2004. Salkkuun kuuluu kaikki Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijat. Kaikki opiskelijat ovat automaattisesti sen jäseniä opiskellessaan oppilaitoksessa, ovat he sitten aktiivisia tai passiivisia vaikuttajia opiskelijatoiminnassa. Salkku toimii kattojärjestönä, joka ohjaa ja koordinoi sen alajaostoja

eli opiskelijakuntia. Salkun tehtävä on käsitellä koko oppilaitoksen yhteisiä asioita. (Vaattovaara 2020) Savon koulutuskuntayhtymän opetussuunnitelman strategiassa on määritelty opiskelijakuntatoiminta opiskelijoiden vaikuttamiskanavaksi ja hyvinvointia tukevaksi toimeksi. Lisäksi opiskelijatoiminnan järjestäminen on lakisääteistä ja sitä koskee valtakunnalliset velvoitteet. (Tilinpäätös 2018.)

Muutokset rantautuivat organisaatioon 2014, kun Savon koulutuskuntayhtymä uudisti rakenteitaan reformin seurauksena. Uudistuksessa koulutusyksiköitä osittain yhdisteltiin ja muutettiin. Opiskelijatoiminta pyrittiin samalla päivittämään niin että se vastaa paremmin uudistuneen organisaation tarpeisiin. Tämä tarkoitti käytännössä sitä, että osa opiskelijakunnista yhdistyivät ja niiden toiminta muuttui selkeämmäksi. (Vaattovaara 2020.)

Savon koulutuskuntayhtymässä toimii opiskelijatoiminnan koordinaattori, jonka roolina on koordinoida opiskelijakuntaa. Opiskelijatoiminnan koordinaattori huolehtii, että toiminta noudattaa sille asetettuja määräyksiä ja velvoitteita. (Vaattovaara 2020.) Nämä velvoitteet on säädetty laissa seuraavasti:

”Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. Opiskelijoille tulee järjestää mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen valmisteluun.” (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017.)

Opiskelijatoiminnasta myös säädetään, että oppilaitoksella on oltava opiskelijakunta ja sille on varattava tarvittavat resurssit toiminnan ylläpitämiseen. Lisäksi koulutuksen järjestäjän on otettava opiskelijat mukaan heihin liittyvään päätöksentekoon sekä mahdollistettava osallistuminen, yhteistoiminta ja aktiivinen kansalaisuus oppimisympäristössä. (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017.)

3 TIETOPOHJA

Opinnäytetyöni oli kehittämistyö, jonka viitekehyksenä oli aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisen. Aktiivinen kansalaisuus käsitteenä on tärkeää ymmärtää sekä se, kuinka ihminen sellaiseksi kasvaa. Suunnitelmallisen kehittämistyön tulee perustua teorian tietoon. Teoriatiedon lisäksi kehitetään suunnitelma, joka vastaa kehittämistyön tarpeeseen. Tässä luvussa olen avannut aktiivisen kansalaisuuden, osallisuuden ja motivaation käsitteitä.

3.1 Aktiivinen kansalaisuus

Aktiivista kansalaisuutta voidaan pitää vaikeasti määriteltävänä käsitteenä. Useissa kirjoissa ja artikkeleissa aktiivista kansalaisuutta on pyritty tarkastelemaan poliittisessa viitekehyksessä. Opinnäytetyön kannalta on oleellista tarkastella aktiivista kansalaisuutta opiskelijatoiminnan ja ammatillisen koulutuksen kautta. Aristoteles on määritellyt kansalaisiksi kaikki he, joilla on mahdollisuus osallistua valtion päätöksentekoon. Aristoteles erotteli kansalaiset niistä, kenellä ei ollut käytössään valtaa tai paremmin sanottuna äänioikeutta vaikuttaa yhteisiin asioihin. Kansalaisilla tarkoitettiin pelkästään niitä henkilöitä, jotka olivat korkean sosioekonomisen statuksen edustajia. (Harju 2002.)

Kansalaisuus 2000-luvulla nähtiin pikemminkin aatteena, kuin tarkkarajaisena objektina. Aktiivisessa kansalaisuudessa on pohjimmiltaan kyse siitä, että jokainen ihminen on tasa-arvoinen sekä yhdenvertainen jäsen yhteisössä. (Kymlicha 2002.) Toisaalta pelkkä tasa-arvo ja yhdenvertaisuus eivät takaa sitä, että kaikki toimisivat aktiivisena kansalaisena omassa yhteisössään. Oleellisempaa on, että kaikilla olisi yhdenvertaiset kyvyt ottaa ja kantaa yhteiskunnallista vastuuta kehittämisestä. (Koistinen 1999.)

Aktiivinen kansalaisuus voidaan nähdä myös velvollisuuden ja vastuun kantamiseksi yhteiskunnallisista asioista. Aktiivinen kansalaisuus nähtäisiin tällöin koostuvan kahdesta osasta eli roolista ja statuksesta. Rooli kuvastaa aktiivisessa kansalaisuudessa osaa, joka aktiivisesti myötävaikuttaa yhteiskunnan kehittymiseen. Status taas kuvaa sitä osaa, joka nauttii yhteiskunnan luottamusta. (Harju 2002.) Aktiivisesta kansalaisuudesta on tullut 2000-luvulla hyvin populaari käsite, josta on kirjoitettu lehdissäkin. (Kantola 2017.; Niemi 2014.; Kähkönen 2017.) Aktiivinen kansalaisuus on käsitteenä tarjonnut ihmisille mahdollisuuden keskustella yksilön vastuista ja velvollisuudesta yhteisön jäsenenä (Kymlicha 2002).

Kansalaisuuden kautta pystymme määrittelemään aktiivisen kansalaisuuden käsitteen. Lähtökohta aktiiviselle kansalaiselle on se, että hän edistää omalla toiminnallaan jotakin hyvää. Tällä hyvällä voidaan tarkoittaa esimerkiksi opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamista tai opiskelijoiden turvallisuuden parantamista oppilaitoksessa. (Kymlicha 2002.)

Aktiiviseksi kansalaiseksi tuleminen on kasvuprosessi. Aktiiviksi kansalaiseksi kasvaessa samaistutaan toisiin ihmisiin ja malliopitaan toiminnan kautta yhdessä muiden kanssa. Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen voidaan nähdä alkavan hyvin nuorella iällä. Tähän kasvuprosessiin mukaan pääsemisen mahdollistaa kasvattajat ja yhteiskunnalliset rakenteet. (Harju 2002.)

Aktiivisella kansalaisella on kyky kriittiseen ajatteluun. Aktiivinen kansalainen toimii kyseenalaistaen ja reflektoiden omaa toimintaansa. Aktiivinen kansalainen on motivoitunut ja kykenee suoraan toimintaan. (Harju 2002.) Aktiivinen kansalainen omaa myös kriittisyyttä ja kykyä arvioida asioita ennen toimintaan siirtymistä. (Jarvis 2002.) Aktiivisen kansalaisen tulee olla oppinut ja asioista perillä, jotta hän osaa kohdentaa resurssit tehokkaasti ja oikein (Harju 2002). Käytännön tasolla tämä tarkoittaa sitä, että toimijalla tulee olla ymmärrystä siitä, kuinka asioihin voidaan vaikuttaa. (Jarvis 2002.) Yksinkertaisimmillaan aktiivinen kansalaisuus voi toteutua siinä, että ihminen avaa oven tuntemattomalle. Toisaalta aktiivinen kansalaisuus voi olla monimutkainen ja vuosia kestävä projekti jonkin eläinlajin pelastamiseksi. Aktiivinen kansalainen tiedostaa myös, että omilla kulutustottumuksilla ja -valinnoilla on merkitystä yhteiskuntaan. (Harju 2002.) Passiivista kansalaista ei voida pitää aktiivisen kansalaisen vastakohtana. Passiivinen kansalainen on ennemminkin Henkilö, joka ei ole sitoutunut mihinkään tai ei koe kuuluvansa osaksi mitään yhteisöä (Harju 2002.)

Aktiivinen kansalaisuus on määritelty Euroopan Unionissa niin, että aktiivinen kansalaisuus on osallistumista talouselämään, kulttuuriin sekä poliittiseen yhteiskuntatoimintaan. Lisäksi aktiivinen kansalainen on yhteiskunnallinen toimija omassa yhteisössään. Euroopan Unioni on määritellyt yhdessä jäsenmaidensa kanssa tavoitteet millä aktiivisen kansalaisuuden tukemista edesautetaan. Näihin tavoitteisiin kuuluu edistää elinikäistä oppimista ja kansan osallisuutta kaikessa toiminnassa. (Euroopan yhteisöjen komissio 2001.)

Aktiivinen kansalaisuus ja kansalaistoiminta perustuu aina yksilön ja yhteisön vapaaseen tahtoon ja vapaaehtoisuuteen sekä muutoshalukkuuteen. Aktiivisesta kansalaisuudesta ei voida puhua silloin, jos siitä hyödytään rahallisesti. Toiminnan täytyy olla ihmisen omasta halusta lähtöisin. Toimintaan ei tule liittyä aineellista palkitsemista tai konkreettista korvausta. Ihminen voi kokea tekemänsä asiat itselleen arvokkaaksi, joka on usein toiminnan motivaation lähde. (Saloniemi 2011.)

Vapaaehtoisuutta ja aktiivista kansalaisuutta on tutkittu ja on selvinnyt, että motivaatiolla ja halulla saada muutos aikaan on merkittävä vaikutus toiminnassa mukana pysymiseen ja sitoutumiseen. Usein halu ja motivaatio tulevat jostakin ihmisen kiinnostuksesta tiettyä aihetta kohtaan. Lisäksi on huomattu, että luontainen halu tehdä hyvää ja hyviä asioita toisille on keskeisessä roolissa toiminnassa mukana pysymisessä. Tutkimuksissa on selvinnyt, että uusien ystävien ja sosiaalisen elinympäristön laajentaminen on keskeisessä roolissa aktiiviseen kansalaistoimintaan mukaan lähtemisessä. (Harju 2010.)

Nykyisin voidaan havaita, että ihmiset kokevat yhä enemmän yksinäisyyden tunnetta yhteiskunnassa. Yksinäisyyden kokemisella on nähty olevan negatiiviset vaikutukset yksilöön ja yhteisöön. Yksinäisyys nähdään nykyisin jo kansanterveyteen vaikuttava tekijänä. Aktiivinen kansalaisuus toteutuu yhteisöissä, jossa asiat tapahtuvat yhteisen hyvän puolesta. Aktiivinen kansalaisuus auttaa ihmisiä muodostamaan samanhenkisten ihmisten verkoston, jossa työskennellään yhteisen hyvän eteen. Tämän voidaan nähdä vähentävän yksinäisyyden kokemusta, sekä lisäävän tunnetta yhteenkuuluvuudesta. Onkin havaittu, että motivaatio aktiiviseen kansalaisuuteen on osittain uusien kokemusten ja merkityksellisyyden kokemuksen ohella myös uusien sosiaalisten suhteiden synnyttämää. (Harju 2010.)

Aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen voidaan nähdä prosessina, joka alkaa ihmiselämän varhaisessa vaiheessa. Aktiivisessa kansalaistoiminnassa tarvitaan monia taitoja sekä tietoja. Näitä taitoja harvoin opetetaan suoraan peruskoulussa tai edes jatko-opinnoissa. Opiskelijatoiminta tai muut luottamustoimet tarjoavat paikkoja, joissa hyvin varhaisessa vaiheessa kyseisiä taitoja ja tietoja voi opetella turvallisesti. Nämä taidot ja tiedot ovat myöhemmin sovellettavissa niin työyhteisössä, luottamustehtävissä tai vaikka politiikassa. Olisikin hyvin toivottavaa ja suotavaa, että mahdollisimman varhaisessa vaiheessa oppilaitokset tarjoaisivat mahdollisuuden kehittää aktiivisen kansalaisuuden taitoja. (Harju 2010.) Toisaalta nuorten osallistuminen koulun vaikuttamistoimintaan on ollut menneinä vuosina vähäistä, vaikka se on nykyisin lisääntymässä. Nuoret kokevat edelleen vaikuttamismahdollisuutensa heikoksi niin Suomalaisessa kuin myös kansainvälisessäkin vertailussa. On kuitenkin selvää, että aktiiviseksi kansalaiseksi lähdetään kasvamaan hyvin varhain. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

Aktiivinen kansalaisuus ja opiskelijatoiminta syntyy samasta ajatuksesta, että ihmisellä on halu osallistua ja toimia aktiivisena vaikuttajana omassa elämässään. Opiskelijatoimintaa ei siis voi rakentaa pakkojen, velvoitteiden eikä korvausten varaan, vaikka ne voivat toimia tiettyyn pisteeseen saakka hyvänä motivaation herättäjänä. Motivaation säilyttämiseen tarvitaan kestäväää suunnittelua ja organisointia, mahdollisuutta oppia uusia asioita, kiittämistä ja kannustamista ja riittävästi miellyttävää yhdessäoloa. (Nousiainen & Piekkari 2005.)

3.2 Osallisuus

Tässä kappaleessa tarkastellaan osallisuutta suhteessa opinnäytetyön viitekehykseen. Osallisuus käsitteenä voidaan pitää hyvin laajana. Tässä opinnäytetyössä osallisuudesta

puhuttaessa, sitä tarkastellaan aktiivisen kansalaisuuden, ihmisten aktivoinnin ja yhdenvertaisuuden kautta. (Isola ym. 2017.)

Osallisuus näyttäyty hieman erilaisena riippuen siitä, miten ja missä asiansyhteydessä sitä tarkastellaan. Lain säätäjät puhuvat osallisuudesta ihmisoikeuksien ja demokratian toteutumisen muodossa. Toisaalta pedagogisessa viitekehityksessä painotetaan mahdollisuuksien ja merkityksen toteutumisen näkökulmaa. Osallisuutta onkin kuvattu sateenvarjoa muistuttavaksi käsitteeksi, joka yhdistää ja liittää eri alojen lähestymistavat ja näkökulmat yhteen. (Isola ym. 2017.)

Osallisuus usein ymmärretään kuulumisena sellaiseen yhteisöön, toimintaan tai kokonaisuuteen, joka kehittää tai tukee hyvinvointia. Osallisuuden nähdään toisaalta myös lisäävän elämälle merkitystä. Osallisuus on keskeisesti sidoksissa kykyyn vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. Osallisuus on myös kykyä vaikuttaa hyvinvointia tukeviin asioihin kuten, toimeentuloon, asumiseen tai harrastustoimintaan. Osallisuus toteutuu niin vuorovaikutuksessa toisten kanssa, kuin myös esimerkiksi luonnon kanssa. (Isola ym. 2017.)

Henkilöiden, joiden sosioekonominen asema on heikko ovat usein kaikista haavoittuvimmassa asemassa. Hyvinvointivaltiossa on myös mahdollista pudota turvaverkkojen lävitse, jolloin osallisuuden toteutuminen jää kaukaiseksi. (Jokinen & Venäläinen 2015.) Osallisuus vaatii työtä yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön tasolla. Osallisuutta lisää kaikki ne päätökset, ratkaisut ja rakenteet, jotka luovat osallisuudelle hyvät olosuhteet yhteiskuntaan. Tällaisia toimia ovat esimerkiksi demokratiakasvatuksen tai ryhmäytymisen lisääminen koululaitoksiin. Myös opiskelijatoimintaan resurssien lisääminen toimisi myös osaltaan osallisuutta tukeva toimenä. (Grönholm & Wass 2016.)

Osallisuus tukee aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista. Yksilön vastuu oman osallisuuden toteuttajana on puhututtanut ihmisiä tämän vuosikymmenen alusta saakka. Yksilön vastuu omasta osallisuudesta on monin tavoin irrationaalinen. Osallisuudesta tai vastaavasti osattomuudesta ei voida järkevin perustein syyttää vain yksilöä, eikä myöskään yksin yhteiskuntaa. (Karjalainen ja Palola 2011.) Osallisuus voidaan nähdä olevan toimintaa ja osallistumista päätöksentekoon ja prosesseihin ihmisen omalla mielekkäällä tavalla. Osallisuus on vaikeasti mitattava käsite ja luultavasti myös siitä syystä puhututtaa paljon. Toimijasta käsin katsottuna osallisuus on suhtautumistapa tai toivomus siitä, miten ”minut” tulisi huomioida. (Jokinen & Venäläinen 2015.)

3.2.1 Motivaatio

Osallisuuden näkökulmasta on merkittävää, kuinka ihmisen tahto kehittää itseään ja omaa osallisuutta muuttuu elämän aikana. Ihmiset tekevät havaintoja ja suuntaavat huomionsa niihin kohteisiin, joihin tahtovat. Tahtotila syntyy sisäisestä uskomuksesta, että omalla toiminnalla on mahdollista toteuttaa toiveensa. (Juti 2002.) Toisaalta tahdon voidaan nähdä syntyvän kolmessa eri tasossa. Ensimmäinen näistä tasoista on halu tai paremmin sanottuna toive. Toinen näistä tasoista on voima, joka on energiaa toiveen toteuttamiseen ja kolmantena on motivaatio. (Kotiranta 2008.) Edellä esitetyn tiivistän niin, että osallisuus vaatii tahtotilaa, joka syntyy motivaatiosta.

Motivaatiota on tutkittu varsin paljon ja yksi keskeinen teoria siitä on itseohjautuvuus teoria. Itseohjautuvuus teoria on suuntaus, jossa motivaation nähdään koostuvan kolmen psykologisen perustarpeen pohjalta. Tässä yhteydessä perustarpeina pidetään ihmiselle sisäsyntyistä tarpeita, joita on omaehtoisuus, kyvykkyyden osoittaminen ja yhteenkuuluvuuden kokeminen. Edellä esitettyjen tarpeiden pohjalta syntyy sisäsyntyinen motivaatio, jota pidetään ulkoista motivaatiota palkitsevampana (Ryan ja Deci 1985.) Frank Martela on ollut päivittämässä teoriaa uudelleen, jolloin neljänneksi perustarpeeksi nostettiin hyväntekeminen. (Isola 2016.)

Ihminen saa motivaatiota tehdä asioita silloin, kun hänellä on jotain mitä tavoitella. Ihminen hakee elämäänsä merkityksellisyyden kokemusta ja pyrkii ohjaamaan toimintaansa asioihin, joita pitää merkityksellisenä. Silloin, kun ihminen ei koe elämäänsä merkitykselliseksi, ei ihminen koe usein elämäänsä myöskään hallittavaksi tai ymmärrettäväksi. Kokemus elämän merkityksestä ohjaa ihmisiä suuntaamaan omia voimavarojaan asioihin, joihin todella uskoo kykenevänsä vaikuttamaan. (Antonovsky 1987.) Edellä on esitetty, että sosio-ekonominen asema on vaikuttavana tekijänä siihen, kuinka ihminen kokee osallistuvansa ja vaikuttavansa. Isola ym. (2016) ovat kirjoittaneet, että pitkään köyhyyttä kokeneet henkilöt ovat menettäneet elämänsä hallinnan ja itsemääräämisoikeutensa elämässään. Motivaatio syntyy, kun ihminen saa jotain mitä tavoitella ja se on sellaista, johon niin henkiset että maalliset resurssit riittävät. Hyvät olosuhteet motivaation syntymiseen ovat muun muassa positiivisuus, usko omiin voimavaroihin ja usko omaan pystyvyyden tunteeseen. (Bandura 1977.)

Opiskelijatoiminnan yhtenä keskeisenä periaatteena voidaan pitää sen tuottavan mielekästä tekemistä opiskelijoiden vapaa-aikaan. Tutkimuksissa on selvinnyt, että hyvinvointi

lisääntyä, kun oman aikansa saa käyttää mielekkäällä tavalla. Toisaalta, kun elämäntilanteet muuttuvat ennakoitavaksi, myös se lisää mielekkyyden kokemusta. Merkityksen tunteita elämäänsä ihminen alkaa hakemaan enemmän silloin, kun kokee pystyvänsä hallitsemaan elämäänsä ja aikaansa. (Isola ym. 2016.) Huomioitavaa on kuitenkin se, että elämän ennakoitavuus ja elämän hallinta vaatii myös riittävää sivistystä. Episteemisellä epäoikeudenmukaisuudella tarkoitetaan esimerkiksi tilannetta, jossa kouluttamaton henkilö ei pysty osallistumaan ja ottamaan osaa keskusteluun, koska hän ei hallitse termistöä. (Isola ym. 2016.) Opiskelijatoiminnassa keskeistä onkin tuoda päätettävät asiat ymmärrettävälle kielelle ja siten mahdollistaa kaikkien osallistuminen prosessiin. (Vaattovaara 2020.)

Osallisuus voidaan nähdä myös kiinnittymisenä hyvinvointia tukeviin lähteisiin. Näitä hyvinvointia tukevia lähteitä ovat esimerkiksi ne rakenteet, jotka vahvistavat kykyjä tavoitella yhteiskunnan, yhteisön tai oman elämän merkityksellisiä asioita. (Isola ym. 2016.) Osallisuus on kartta omiin voimavaroihin tai toisaalta niiden lähteisiin. Osallisuus on samaan aikaan vastuuta ja vapautta olla osallisena yhteiseen päätöksentekoon. Lisäksi osallisuutta voidaan pitää tiekarttana siitä, mihin palveluita, toimintaa ja päätöksentekoa kannattaa suunnata, jotta epäoikeudenmukaisuutta ja eriarvoisuutta kokevien ihmisten osallistuminen yhteiskuntaan vahvistuisi. (Bandura 1977.)

Osallisuuden toteutuminen opiskelijatoiminnassa on keskeinen tavoite. On oleellista, että koko oppilaitoksen opiskelijat kokisivat osallisuutta opiskelijatoimintaan tavalla tai toisella. Osallisuuden opiskelijatoimintaan ei pitäisi olla vain siinä aktiivisesti mukana olevien oikeus, sillä opiskelijakunta edustaa koko oppilaitosta. (Vaattovaara 2020.) Oppilaitoksen tulisi tavoitella toiminnallaan tukea ja vahvistaa demokraattisia tavoitteita sekä pyrkiä lisäämään yhteisiä päämääriä ja tavoitteita. (Nousiainen & Piekkari 2007.) Edellä mainittuja päämääriä ja tavoitteita voidaan lisätä yhteisillä pelisäännöillä ja osallisuutta tukevilla toimenpiteillä. Hyvänä periaatteena voidaan pitää myös sitä, että koulun omassa strategiassa olisi selkeät toimenpiteet kirjattuna siitä, kuinka osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan kouluympäristössä. Aktiivisella opiskelijatoiminnalla on tutkitusti yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävä vaikutus. (Nousiainen & Piekkari 2007.)

Opiskelijatoiminta tarjoaa alustan ja rakenteet yhteenkuuluvuudelle, osallisuudelle sekä aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamiselle. Toiminta mahdollistaa aktiivisen osallistumisen ja vaikuttamistoiminnan toteuttamisen nuorille opiskelijoille. Tämä on tilaisuus päästä

vaikuttamaan omaan lähiympäristöön ja päästä seuraamaan prosessia sisältä, kuinka demokratia ja päätöksenteko toimii. (Vaattovaara 2020.)

Opiskelijatoiminta on opiskelijalähtöistä, joka tarkoittaa sitä, että ilman opiskelijoita ei olisi tarvetta opiskelijakunnalle. (Vaattovaara 2020). Koulutuksen järjestäjän keskeisin vastuu ja velvollisuus on järjestää resurssit oppilaitoksen kaikkien opiskelijoiden riittävään informoimiseen ja mahdollistettava rakenteet ja kanavat, joiden avulla toimintaan on mahdollista osallistua. Näin toimiessaan oppilaitos täyttää lain asettamat edellytykset, sekä tarjoaa kaikille yhdenvertaiset mahdollisuuden osallistua opiskelijatoimintaan. (Vaattovaara 2020.)

4 PROSESSIN KUVAUS

Opinnäytetyöni oli tutkimuksellinen kehittämistyö. Opinnäytetyön tavoitteena oli tuottaa uusi työkalu, jonka avulla opiskelijoita saataisiin opiskelijatoimintaan mukaan. Kehittämistyön tarve on usein lähtöisin organisaation pyrkimyksestä muutokseen tai jonkin osa-alueen kehittämisen tarpeesta. Tutkimuksellinen kehittämistyö sisältää usein käytännön ongelmia. Tällaisia ongelmia voivat olla esimerkiksi uusien palveluiden tai käytäntöjen selvittäminen ja ratkaiseminen. Kehittämistyössä on tarkoitus kehittää uusia toimintamalleja ja ratkaisuja käytäntöön. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015.)

Kehittämistyössä prosessi etenee järjestelmällisesti. Menetelmät ja toimet kehittämistyön prosessin aikana perustuvat teoriaan. Kehittämistöitä on erilaisia ja tavoitteet sekä vaiheet voivat vaihdella suuresti. Opinnäytetyön kaltaisessa kehittämistyössä prosessi voidaan jakaa tiettyihin yksityiskohtaisempiin osakokonaisuuksiin, joita ovat:

1. kehittämiskohteen tai kehittämiskohteiden tunnistaminen sekä alustavien tavoitteiden määrittäminen
2. kehittämiskohteeseen syventyminen teoriassa ja käytännössä
3. kehittämistehtävän rajaaminen ja kehittämiskohteen määrittäminen
4. tietoperustan, lähestymistavan ja menetelmien suunnittelu
5. kehittämishankkeen toteuttamisen ja julistamisen suunnittelu
6. kehittämistyön lopputulosten arviointi. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015.)

Kehittämistyön prosessin vaiheet edesauttavat sitä, että toiminta on järjestelmällistä. Kehittämistyö voidaan nähdä yksinkertaistettuna prosessimaiseksi kokonaisuudeksi, jossa suunnitelmasta edetään toteutukseen ja lopulta päädytään arviointiin. (Ojasalo, Moilanen & Ritalahti 2015.)

Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2020, kun otin yhteyttä Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan koordinaattoriin. Keskustelimme koordinaattorin kanssa opinnäytetyön tekemisen mahdollisuudesta, ja siitä onko sellaiselle tarvetta. Pohdimme, että jokainen opiskelija, opiskellessaan Savon koulutuskuntayhtymässä, kuuluu opiskelijatoimintaan. Tästä huolimatta opiskelijoiden keskuudessa opiskelijatoiminta on huonosti tunnettu ja tunnustettu. Lisäksi opiskelijatoiminnan tarjoamat mahdollisuudet, kuten opintosuoritusten tai työelämässä arvostettujen valmiuksien kerryttäminen on vain harvoilla tiedossa. Silloisen tiedon mukaan, arvelin, että suurella osalla opiskelijoista ei ollut selkeää käsitystä siitä, kuinka he voivat osallistua toimintaan tai ottaa kantaa opiskelijoiden asioihin.

Keskustelussa ilmeni, että opiskelijatoiminta ei ole enää yhtä vetovoimainen, kuin ennen (Vaattovaara 2020). Tämän keskustelun jälkeen asetimme työlle tavoitteeksi rekrytoida ja sitouttaa opiskelijatoimintaan uusia jäseniä sekä lisätä opiskelijoiden tietoutta opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista. Tähän tavoitteeseen pääsemiseksi pilotoin uuden toimintamallin mukaiset tapahtumat.

Pilotoinnilla tarkoitetaan sitä, että testataan jonkin työkalun tai prosessin soveltuvuutta toiseen tarkoitukseen. Pilotoinnin nähdään olevan tehokas työkalu projektien tuottamiseen. Pilotointia voidaan pitää usein lyhyinä intervalleina, joissa kokeillaan jonkin uuden toimintatavan tai mekanismin käyttöä organisaatiossa. Pilotoinnin onnistumisen kannalta keskeistä on, että pilotoinnin kohteeksi valikoituu oikea ympäristö, oikeat päämäärät ja se että prosessi etenee järjestelmällisesti. (Schramm 2012.)

Koordinaattorin kanssa käytyjen keskusteluiden jälkeen aloitin tutustumisen lähdekirjallisuuteen. Tein opinnäytetyön suunnitelman ja esittelin sen ohjaavalle opettajalle, sekä opinnäytetyön tilaajan edustajalle. Sovimme palaverin, jossa opinnäytetyö sopimus tehtiin. Sen jälkeen asetin opinnäytetyölle viitekehyksen. Opinnäytetyön viitekehykseen kuuluu toisen asteen koulutus ja opiskelijatoiminta. Edellä mainituista laajoista kokonaisuuksista opinnäytetyön aiheiksi nousi aktiivinen kansalaisuus ja osallisuus. Viitekehyksen rajaamisen jälkeen tutustuin lisää kirjallisuuteen sekä internet aineistoon, jolloin pääsin kirjoittamaan tietoperustaa opinnäytetyölleni.

Kehittämistyössäni aineisto on tuotettu laadullista menetelmää käyttäen. Laadullisena menetelmänä oli haastattelu. Toteutin haastattelun Salkun hallituksen jäsenille puolistrukturoituna ryhmähaastatteluna. Litteroin haastattelusta kertyneen aineiston kesällä 2020. Jaoin litteroidun aineiston teemoittain ja käytin analyysinä luokittelua. Toinen aineisto opinnäytetyössä muodostui kyselyistä, jotka toteutin kuudelle eri opiskelijakunnan koordinaattorille ympäri Suomen.

Kerätyn ja analysoidun aineiston pohjalta suunnittelin tapahtuman. Kehitin suunnitelman ja tein sille SWOT-analyysin, jolla sain selville suunnitelman vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat. Syksyllä 2020 toteutettiin ensimmäisen vuoden opiskelijoille suunnatut tapahtumat, joilla vastattiin opinnäytetyölle asetettuihin tavoitteisiin. Tämän jälkeen kysyin kirjallista palautetta tilaisuuteen osallistujilta. Palautteen avulla kirjoitin jatkokehitysideoita näkyväksi. Opinnäytetyön kirjoittamisen ja viimeistelyn suoritin loppuun syksyllä 2020.

4.1 Opinnäytetyön tutkimuksellinen osuus

Kehittämistyössä on mahdollista ja suositeltavaa käyttää monenlaisia tutkimusmenetelmiä. Tutkimusmenetelmät jaetaan määrällisiin eli kvantitatiivisiin sekä laadullisiin eli kvalitatiivisiin menetelmiin. Määrällisessä menetelmässä tavallisesti käytetään lomakekyselyä tai strukturoitua lomakehaastattelua, jossa kysytään samoja asioita isolta joukolta vastaajia. Kyselyllä kerätty materiaali analysoidaan tilastollisin menetelmin. Tutkija ei vaikuta tutkimuksen kohteeseen, eikä välttämättä kohtaa tutkittavia. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015.)

Käytin opinnäytetyössäni aineistonkeruumenetelmänä puolistrukturoitua temahaastattelua ja sähköposti kyselyä. Valitsin kohderyhmäkseni haastatteluun Salkun hallituksen jäsenet siitä syystä, että heillä on paljon tietoa siitä, kuinka opiskelijatoimintaa järjestetään Savon koulutuskuntayhtymässä. Salkun hallituksen jäsenet haastattelin etäyhteyden avulla, koska kevään koronarajoitukset estivät kasvokkaiset kokoontumiset.

Opiskelijoiden kanssa käytettäväksi menetelmäksi valitsin haastattelun. Haastattelun perusidea on yksinkertaisuudessaan selvittää mitä joku tai jotkut ajattelevat jostakin asiasta. Kun haluamme näihin kysymyksiin vastauksia, yksinkertaisinta ja tehokkainta on kysyä sitä heiltä itsestään. (Eskola & Vastamäki 2014.)

Toinen aineisto muodostui, kun keräsin tietoa ammatillista koulutusta järjestävien tahojen opiskelijakunnan koordinaattoreilta. Tämän avulla pystyin selvittämään, kuinka vastaavaa

työtä tehdään muualla Suomessa. Koordinaattoreilta saadun aineiston keräsin sähköpostikyselyn avulla.

Laadullisessa menetelmässä tavallisesti käytetään teema-, ryhmä- tai avointa haastattelua. Laadullista tutkimusmenetelmää käytetään, kun aihetta ei tunneta entuudestaan hyvin ja halutaan ymmärtää sitä paremmin. Laadullista menetelmää käytettäessä tutkittavia on vähän, mutta analysoitavaa aineistoa usein runsaasti. Tarkoituksena on saada runsaasti tietoa suppeasta kohteesta, jotta ilmiötä ymmärtää paremmin ja kokonaisvaltaisemmin. Tutkimuksen kohde on valittu harkiten, ja tutkija on usein lähellä tutkittavia. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015.)

4.1.1 Opiskelija-aktiivien haastattelu

Ensimmäisen haastattelun tavoitteena oli selvittää opiskelijatoiminnan asemaa ja tarpeellisuutta nykyisessä toisen asteen koulutuksessa. Valitsin opinnäytteeni aineistonkeräysmenetelmäksi puolistrukturoidun ryhmähaastattelun. Toteutin aineistonkeräämisen opiskelija-aktiiveille, jotka toimivat Salkun:n hallituksessa. Valitsin puolistrukturoidun teema-haastattelun opinnäytetyöhöni, koska sitä on hyvä käyttää silloin, kun tutkittavaa asiaa ei tunneta hyvin, eikä tutkimusasetelmaa ole tarkasti määritetty (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015).

Toteutin haastattelun puolistrukturoituna teemahaastatteluna. Tällä tavoin sain kerättyä laadullista tutkimusaineistoa. Teemahaastattelu on aineistonkeräämiseen opinnäytetyösäni validi menetelmä, koska pyrin vuorovaikutuksella saamaan selville haastatelluilta heitä kiinnostavat asiat, tai ainakin ne, jotka kuuluvat tutkimuksen aihepiiriin. (Eskola & Vastamäki 2014) Ryhmähaastattelu tukee myös tavoitteeseen pääsemistä, koska ryhmässä keskusteleminen voi viedä käsiteltäviä asioita uudelle tasolle (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015). Lisäksi valintaani myös vaikutti se, että uskoin ryhmän olevan vahvuus haastattelu tilanteessa suhteellisen nuorten osallistujien näkökulmasta.

Ennen haastattelua pyrin tiedostamaan riskit, jotka huomioimalla pyrin välttämään pahimmat erehdykset. Haastattelun on mahdollista ajautua tilanteeseen, jossa keskustelua ei synny haastateltavien välille. Puolistrukturoidun haastattelun vahvuus on se, että kysymyksiä ja niiden järjestystä on mahdollista vaihtaa haastattelijan niin halutessaan. Puolistrukturoidussa haastattelussa kysymykset on laadittu valmiiksi, mutta haastattelija voi vaihdella

niiden järjestystä tilanteen mukaan eikä kysymyksissä välttämättä ole tarkkoja sanamuotoja. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015)

Toinen asia, joka oli syytä ottaa huomioon, oli se, että kaikki haastatellavat eivät välttämättä halua syystä tai toisesta ilmaista omaa mielipidettään muiden kuullen. Tämän takia pyysin myös haastateltavia kirjoittamaan ajatuksia ja pohdintoja haastattelun edetessä muistiin ja lähettämään ne minulle haastattelun jälkeen.

Salkun hallitukselta kysyin lupaa haastatteluun sähköpostitse saatekirjeellä. Salkun hallituksen haastattelussa oli seitsemän avointa kysymystä (LIITE 4). Avoimet kysymykset mahdollistivat vapaamuotoisemman vastaamisen. Haastattelut on hyvä äänittää ja sen jälkeen litteroida eli kirjoittaa puhtaaksi (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015).

4.1.2 Opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikysely

Toinen aineisto opinnäytetyötäni varten muodostui sähköposti kyselystä opiskelijatoiminnan koordinaattoreilta. Keräsin sähköpostikyselyn avulla aineistoa Pohjois-karjalan, Jyväskylän, Keski-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Saimaan ja Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymiltä.

Kyselyn suunnitelma täytyi tehdä huolellisesti, koska kyselyä ei voinut enää muokata sen lähettämisen jälkeen. Laadittu kyselylomake vaikutti merkittävästi tutkimuksen onnistumiseen. Hyvänä kyselynä voidaan pitää kokonaisuutta, jossa kysytään oikeita asioita oikealla tavalla. (Vehkalahti 2014.) Toisaalta hyvänä periaatteena voidaan pitää, että ennen kyselyn laatimista pitää tietää, mitä halutaan tavoitella. Kysymykset itsessään eivät ole oleellisia vaan se, että ne tuottavat lisäarvoa kokonaisuuteen. Toisaalta myös tarpeettomat kysymykset on hyvä jättää pois. Kysymysten on hyvä olla mahdollisimman selkeitä ja tarkkarajaisia. (Heikkilä 2014.)

Tavoitteena kyselyssä oli tuottaa aineistoa, joka selventäisi opiskelijatoiminnan valtakunnallista tilaa. Tästä syystä päädyin valitsemaan avoimia kysymyksiä kyselyyn. Uhkana avoimissa kysymyksissä on suuri vastaamatta jättämisen mahdollisuus. Parhaimmillaan se voi tuottaa tietoa, jota suljetut ja rajatut kysymykset eivät pysty tarjoamaan. (Heikkilä 2014.)

Kysymysten järjestämisessä tulee olla looginen ja eteenpäin suuntautunut järjestys. Kysymysten tulee viedä vastaaja selkeästi ja johdonmukaisesti läpi kyselyn viitekehyksen. (Vehkalahti 2014.) Hyvässä kyselyssä ei myöskään kysytä samaa asiaan kahteen kertaan, sekä vastaajan mielenkiinto pyritään säilyttämään saatekirjeestä kyselyn loppuun saakka (Heikkilä 2014).

Saatekirjeen tehtävä on herättää vastaajan mielenkiinto. Saatekirjeessä on selvennettävä tutkimuksen tekijä, tavoite, tutkimuksen käyttötarkoitus, vastaajien valintakriteerit ja selvennys tietojen salassapidosta. Usein lopuksi kiitetään vastaamisesta. (Heikkilä 2014.) Saatekirje toimii ennen kaikkea tervehdyksenä ja usein hyvin laadittu kirje, voi herättää kiinnostuksen vastata kyselyyn (Vehkalahti 2014).

4.2 Tulokset

Opinnäytetyössä aineisto muodostui kahdesta osasta. Ensimmäinen osa koostui opiskelijatoiminnassa mukana olevien nuorten haastattelusta. Toinen osa koostui opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikyselystä. Tässä kappaleessa käyn läpi tuotetun aineiston tulokset, jonka jälkeen siirryn tulosten analysointiin. Aineiston selkeämmän luettavuuden ja ymmärrettävyyden takia, käyn tulokset omina kokonaisuuksinaan, mutta analyysi vaiheessa yhdistän tulokset, jotta tutkittavasta asiasta selviäisi mahdollisimman kokonainen kuva. Olen koostanut lainausmerkkien sisään suoria lainauksia opiskelijoiden haastattelusta.

4.2.1 Opiskelija-aktiivien haastattelun tulokset

Toteutin haastattelun kuudelle opiskelijakunta Salkun aktiiviselle jäsenelle. Opiskelija-aktiivien haastattelussa ensimmäisenä kysyin: Miksi ja miten lähditte mukaan opiskelijatoimintaan? Opiskelija-aktiivit liittyivät opiskelijatoimintaan mukaan opintojensa alussa. Osa opiskelijoista oli jo peruskoulun aikana opiskelijatoiminnassa mukana ja heillä oli halu jatkaa myös toisella asteella, jos mahdollisuus tarjoutuisi.

”Olin asiakaspalvelun harjoittelussa opiskelijatoiminnassa, loppujen lopuksi tajusin, että opiskelija toiminta sopii todella hyvin omiin opintoihin.”

”Huomasin, että pääsen vaikuttamaan asioihin.”

”Kolme vuotta ollut opiskelijatoiminnassa ja tää on ihan lempparia.”

”Halusin päästä mukaa vaikuttamaan koulun asioihin.”

”Ylä-asteella en vielä uskaltanut osallistua opiskelijatoimintaan, mutta toisella asteella sitten rohkenin lähteä mukaan.”

”Halusin oppia uusia taitoja.”

Toisena kysymyksenä oli: Onko opiskelijatoiminnasta ollut jotakin hyötyä tai haittaa? Opiskelija-aktiivit kertoivat, että ovat päässeet hyödyntämään toiminnassa hankittua osaamista myös työelämässä. Kampuksittain oli havaittavissa suuria eroja siitä, miten opettajat suhtautuvat opiskelijatoimintaan. Toiset opettajat hyväksyvät poissaolot opiskelijatoiminnan takia ja toiset opettajat eivät syystä tai toisesta osaa tukea opiskelijoita opiskelijatoiminnassa.

”Haittaa on ollut, jos opettaja ei ole hyväksynyt opiskelijatoiminnasta syntyneitä poissaoloja.”

”Hyötyä on ollut, että saanut uusia kavereita, kokemuksia ja taitoja.”

”Välillä toiminta meinaa tulla opintojen päälle.”

”Olen saanut uusia kokemuksia ja kavereita.”

”Olen saanut paljon kursseja opiskelijatoiminnan kautta suoritetuksi.”

”Olen kokenut toiminnan suurena voimavarana.”

Kolmantena kysymyksenä oli: Onko opiskelijatoiminnassa hankittua osaamista voinut hyödyntää? Opiskelija-aktiivien mielestä toiminnassa opittua on voinut hyödyntää niin koulussa kuin myös vapaa-ajalla. Opiskelijat kertoivat, että opiskelijatoiminnassa kerrytettyä osaamista voidaan hyväksi lukea osaamisen osoittamisen keskusteluissa yhdessä opettajan kanssa. Toisaalta myös opiskelijatoiminnassa opittua on voinut hyödyntää harrastuksissa ja työelämässä.

”Opettajat eivät oikein ymmärrä miten paljon opiskelijatoiminnassa voi oppia.”

Neljäntenä kysymyksenä oli: Onko opettajat tietoisia opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista? Opiskelija-aktiivien mielestä opettajat eivät oikein tiedä mitä mahdollisuuksia toiminta tarjoaa. Opettajien ja kampuksien välillä on suuria eroja siitä, kuinka toimintaan suhtaudutaan. Opiskelija-aktiivien näkökulmasta vastuu osaamisen kartoittamisesta ja osoittamisesta jää turhan usein opiskelijoiden itsensä vastuulle.

”Opettajat ei tiedä oikein mitä se opiskelijatoiminta on.”

Viidentenä kysymyksenä haastattelussa oli: Miten opiskelijatoiminta on mielestänne muuttunut mukanaolonne aikana? Vastauksissa ilmeni, että toiminta on saanut näkyvyyttä viime vuosina. Opiskelijatoiminta on aktiivisemmin pyrkinyt näkymään enemmän

kaikessa koulun toiminnassa. Uusia jäseniä on hankala saada ja opiskelijoiden sitoutumisen toimintaan on heikkoa.

”Salkun toiminta on aktiivisempaa, kun ennen.”

”On yritetty saada uusia jäseniä, mutta ei oikein ole onnistuttu.”

Kuudentena kysymyksenä oli: Miten tunnettua mielestänne opiskelijatoiminta Savon koulutuskuntayhtymässä on? Vastauksista ilmeni, että opiskelija-aktiivien mielestä toiminta on osalle hyvin tuttua, mutta osalle tuntematonta. Kampuksien välillä on suuriakin eroja, mutta opiskelijat eivät osanneet sanoa mistä se johtuu. Opiskelija-aktiivit pohtivat, että luultavasti suurin osa opiskelijoista ajattelee, että toiminta tuottaa vain lisää ylimääräistä työtä.

”Jotkut varmaan ajattelee, että se on vaan lisää työtä.”

”Tää on mun harrastus, vähän niin kun joillekin jalkapallo on harrastus.”

Seitsemäntenä kysymyksenä haastateltavilta kysyin: Miten tarpeelliseksi koette opiskelijakuntatoiminnan koulussanne? Opiskelijatoiminta koettiin erittäin tarpeelliseksi, jotta opiskelijoiden ääni tulisi kuuluviin. Ilman opiskelijatoimintaa ei olisi opiskelijoiden näköisiä tapahtumia.

”Tosi tärkeätä, että siellä ne isommat tyypit tietää miten me opiskelijat voidaan täällä koulussa.”

”Mehän ollaan opiskelijoita, niin kyllä me tiedetään.”

”Me ollaan opiskelijoiden ääni.”

Viimeisenä kysymyksenä haastattelussa oli: Miten mielestänne opiskelijatoiminnasta saataisiin kiinnostavampaa tulevaisuudessa? Toiminnan tulevaisuuden kannalta olisi tärkeää, että toiminnasta kerrotaisiin positiivisen kautta. Olisi tärkeää, että opiskelijatoiminnasta kerrotaisiin, jonkun toiminnallisen tapahtuman kautta. Pelkästään auditoriossa tai jostain esitteestä lukeminen ei herätä mielenkiintoa liittyä toimintaan mukaan. Tarvittaisiin enemmän osallistavaa ja leikkisää toimintaa toiminnan ympärille. Lisäksi opiskelijat pohtivat, että tarvittaisiin lisää näkyvyyttä toimintaan.

”Pitäisi sillei mielenkiintoisesti kertoa tästä opiskelijatoiminnasta muille.”

”Semmonen turha pönötys ja luennointi pitäis jättää pois.”

4.2.2 Opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikyselyn tulokset

Toinen aineisto opinnäytetyöhön muodostui opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden sähköpostikyselystä. Toteutin sähköpostikyselyn Pohjois-karjalan, Jyväskylän, Keski-Pohjanmaan, Etelä-Savon, Saimaan ja Jokilaaksojen koulutuskuntayhtymille. Sain vastauksia neljästä kuntayhtymästä, jota pidin hyvänä vastausmääränä ajankohdan ja kevään pandemia tilanteen huomioon ottaen. Keskeinen tavoite ja ajatus sähköpostikyselyn tekemiseen oli pyrkiä saamaan sellaista tietoa esiin, jota ei vielä osattu huomioida tapahtuman suunnittelussa. Tavoitteen huomioon ottaen pyrin pitämään kyselyn lyhyenä, jotta saisin mahdollisimman monesta kuntayhtymästä vastauksia. Olen koostanut lainausmerkkien sisään opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden vastauksista nousseita huomioita.

Ensimmäinen kysymys opiskelijatoiminnan koordinaattoreille oli: Miten tunnettua opiskelijatoimintaa mielestäsi on opiskelijoiden keskuudessa? Vastauksissa korostui, että opiskelijatoimintaan osallistuminen on vähentynyt vuosien saatossa. Opiskelijoilla ei ole aikaa, motivaatiota tai halua lähteä toimintaan mukaan. Osa opiskelijatoiminnan koordinaattoreista ajattelee, että opiskelijatoiminnan tarve nykyisin on vähentynyt. Toisaalta taas osa ajattelee, että opiskelijatoimintaa ei osata tehdä riittävän mielenkiintoiseksi tai houkuttelevaksi, että opiskelijat lähtisivät siihen mukaan.

” Melko tunnettua, mutta kiinnostuksen herättäminen aktiiviseen toimintaan vaikeaa.”

” Nyt kun on eletty syksystä tähän kevääseen, luulen, että opiskelijatoiminta on tuttua isolle osalle opiskelijoita.”

Toisena kysymyksenä oli: Miten opiskelijat hakeutuvat mukaan opiskelijatoimintaan? Vastauksissa ilmeni, että opiskelijoille pidetään auditoriossa tai luokissa infotilaisuuksia, jossa opiskelijatoiminnasta kerrotaan. Näissä tilaisuuksissa vain harva haluaa liittyä toimintaan heti. Opiskelijatoimintaan liittyy usein ne nuoret, jotka ovat jo aikaisemmin peruskoulussa olleet vastaavassa toiminnassa mukana. Useat nuoret kokevat, että opiskelijatoiminta tuottaa ylimääräistä työtä, eikä se hyödytä heitä mitenkään. Opiskelijatoimintaan tarvittaisiin lisää leikkimielisyyttä ja yhteisöllisyyttä.

”Opiskelijat näkevät sen ylimääräisenä työnä, eikä se kiinnosta heitä.”

Kolmantena kysymyksenä oli: Onko opiskelijatoiminta muuttunut ajan kuluessa? Jos on niin miten? Opiskelijatoiminta nähtiin hyvin yksimielisesti pysähtyneen paikalleen useamman vuoden ajaksi. Tällä opiskelijatoiminnan koordinaattorit tarkoittavat sitä, että

opiskelijatoimintaan on vaikea saada uusia jäseniä ja heitä on vaikea saada sitoutumaan. Toisaalta taas sosiaalinen media ja erilaiset tapahtumat tuntuvat kiinnostavan nuoria yhä enemmän. Opiskelijatoimintaan hakeutuu yhä enemmän niitä nuoria, joita kiinnostaa erilainen vaikuttaminen. Tulevaisuuden osalta suurin osa opiskelijatoiminnan koordinaattoreista näkee haasteena etäopiskeluun siirtymisen. Toisaalta työelämä painotuksen lisääminen opintojen suorittamisessa tarjoaa opiskelijatoiminnalle uusia mahdollisuuksia.

”Opiskelijatoimintaan hakeutuu hyvin vaikuttamishaluisia nuoria.”

”Sosiaalinen media on aika iso juttu meidän opiskelijatoiminnassa.”

”Opiskelijatoiminnan ohjaaja näkyy käytävillä ja on tavoitettavissa miltei aina. Opiskelijat hakeutuvat itse yhteiseen tilaan ja tuottavat ideoita toimintaan.”

Viimeisenä kysymyksenä kysyin: Onko opiskelijatoiminta kohdannut haasteita sen toiminnan aikana? Jos on niin millaisia? Opiskelijatoiminnan koordinaattorit vastasivat tähän, että toiminnassa esiintyy haasteita hyvin usein. Haasteet muodostuvat opiskelijoiden sitoutumattomuudesta, uusien opiskelijoiden rekrytoimisen vaikeudesta, organisaation sisällä viestinnän ongelmista ja resurssien vähyydestä. Osa opiskelijatoiminnan koordinaattoreista huomioi, että kampuksien hajanaisuus tuo omat haasteensa. Lisäksi opiskelut ovat siirtyneet huomattavan paljon verkkoon ja työpaikoille, joten opiskelijat eivät enää vietä aikaansa koululla.

”Viestintä opiskelijoiden, opettajien ja muun henkilökunnan välillä on haastavaa.”

”Nyt toiminta on vahvasti kehitteillä ja opiskelijoiden osallisuuden lisäämiseen satsataan.”

”Toimintaan on selkeästi suuri tarve sekä opiskelijoilla, että henkilökunnalla.”

4.3 Aineiston käsittely

Ensimmäinen aineisto syntyi kuuden aktiivisesti opiskelijatoiminnassa vaikuttavan nuoren haastattelusta. Toinen aineisto syntyi kyselystä, joka tuotettiin kuudelle opiskelijatoiminnan koordinaattorille. Tutkimusaineiston selkeämmän ymmärrettävyyden ja jatkokäsittelyvyyden vuoksi esitin tulokset omina kappaleinaan, mutta analysoin molemmat aineistot yhtenä kokonaisuutena.

Haastattelusta saadun aineiston käsittely alkaa lukemalla se läpi useasti. Tämän jälkeen aineisto luokitellaan ja tarkoituksena on löytää yhteyksiä käytettyyn teoriaan. Aineisto puretaan yleensä teema-alueittain. (Ojasalo, Moilanen ja Ritalahti 2015.)

Haastattelu aineiston analysoinnissa käytin teemoittelua, joka on laadullisen analyysin menetelmä. Teemoittelun tarkoituksena on hahmottaa tutkimusaineistosta keskeisiä aihepiirejä. Teemat ovat aineistossa toistuvia aiheita. Analysoinnissa teemoja ryhmitellään ja tarkastellaan yksityiskohtaisemmin. (Jyväskylän yliopisto 2016.)

Haastatteluista nousseet asiat kokosin teemojen mukaan asiakokonaisuuksiksi. Tämän jälkeen haastatteluiden asiakokonaisuuksia verrattiin keskenään, jolloin samankaltaiset tulokset yhdistettiin. Teemoittelusta aineistosta tein yhteyksien tarkastelun, jolloin säännönmukaiset ja useaan kertaan nousseet asiat tulivat esille. Seuraavassa kappaleessa teorian tiedon ja aineiston välistä yhteyttä tarkastellaan lähemmin.

4.3.1 Aineiston analyysi

Tehdyn haastattelun mukaan opiskelijat olivat lähteneet mukaan opiskelijatoimintaan, koska heillä kaikilla oli halukkuutta päästä vaikuttamaan oppilaitoksen yhteisiin asioihin. Koistisen (1999) mukaan on oleellista, että kaikilla on mahdollisuus ottaa osaa yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tämä yhteiskunnallinen keskustelu voidaan nähdä toteutuvan oppilaitoksissa juuri opiskelijatoiminnan kautta.

Suurin osa opiskelija-aktiiveista oli ollut jo opiskelijatoiminnassa mukana ennen toiselle asteelle siirtymistä. Harjun (2002) mukaan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvaminen voidaan nähdä alkavan hyvin nuorella iällä. Aineistosta selvisi, että osa nuorista eivät olleet alemmilla luokka-asteilla uskaltaneet lähteä opiskelijatoimintaan mukaan, mutta olivat myöhemmin toiselle asteelle siirtyessään uskaltaneet kokeilemaan opiskelijatoimintaa. Aktiivinen kansalainen omaa kriittisyyttä ja kykyä arvioida asioita ennen toimintaan siirtymistä. Jarviksen (2002) mukaan kriittisyyttä voidaan nähdä olevan edellä mainitun nuoren toiminnassa, joka tiedosti ja tunnusti omien voimavarojensa kasvaneen niin, että uskaltanut hakeutumaan opiskelijatoimintaan toiselle asteelle siirryttyään.

Harjun (2002) mukaan voitiin nähdä, että aktiivinen kansalainen toimii ja on motivoitunut suoraan toimintaan. Aineiston mukaan eräs opiskelija kertoi, että opiskelijatoiminnassa pääsee suoraan vaikuttamaan ja kehittämään itseään. Tämä osoittaa, että opiskelijatoiminta toimii yhtenä osana aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamisen prosessia.

”Olen saanut uusia kokemuksia ja kavereita”, kertoi eräs nuori opiskelija-aktiivien haastattelussa. Aktiivinen kansalainen pyrkii muodostamaan samanhenkisten ihmisten verkoston, jossa työskennellään yhteisen hyvän eteen. Tämän voidaan nähdä vähentävän yksinäisyyden kokemusta, sekä lisäävän tunnetta yhteenkuuluvuudesta. (Harju 2010.)

Nuorten osallistuminen koulun vaikuttamistoimintaan on ollut historiansaatossa vähäistä, vaikka se on nykyisin lisääntymään päin. Nuoret kokevat edelleen vaikuttamismahdollisuutensa heikoksi niin Suomalaisessa vertailussa kuin myös kansainvälisestikin. (Nousiainen & Piekkari 2005.) Lisäksi opiskelijoiden ja toiminnan koordinaattoreiden aineistosta ilmeni, että toiminta ei ole nykyisin yhtä vetovoimaista kuin ennen.

Osallisuus usein ymmärretään kuulumisena sellaiseen yhteisöön, toimintaan tai kokonaisuuteen, joka kehittää tai tukee hyvinvointia. Osallisuuden nähdään toisaalta myös lisäävän elämälle merkitystä. Osallisuus on keskeisesti sidoksissa kykyyn vaikuttaa oman elämänsä kulkuun. (Isola ym. 2017.) Eräs nuori opiskelija-aktiivien haastattelussa kertoikin, että ”on kokenut toiminnan suurena voimavarana opiskeluiden rinnalla”.

Aineistosta nousi useasti esille, että ryhmäytyminen ja yhdessä tekemisen tärkeys oppilaitoksissa on korostunut entisestään, kun opintoja on siirretty enemmän työpaikoille. Teoriatiedon mukaan osallisuus vaatii työtä yhteiskunnan, yhteisön ja yksilön tasolla. Osallisuustyötä on kaikki ne päätökset, ratkaisut ja rakenteet, jotka luovat ja synnyttävät osallisuudelle otolliset olosuhteet yhteiskuntaan. Esimerkiksi tällaisia toimia ovat demokratia kasvatuksen tai ryhmäytymisen lisääminen koululaitoksiin. (Grönholm & Wass 2016.) Eräs nuori sanoikin haastattelussa, että kouluihin tarvittaisiin enemmän ryhmäytymistä muiden kanssa. Lisäksi eräs opiskelijatoiminnan koordinaattori sanoitti, että opiskelijoiden kanssa ei nykyisin keretä enää olemaan yhdessä, kun koko ajan on niin kiire.

Aineistosta selvisi, että opiskelijat kokevat opiskelijatoiminnan ylimääräisenä työnä. Toisaalta osa koki, että opiskelijatoiminnan kautta voi tehdä hyvää, joka tuntuu arvokkaalle itsessään. Isola (2016) korostaa arvokkuudentunnetta ja hän määrittelee sen yhdeksi perustarpeeksi. Lisäksi Juti (2002) sanoitti, että tahto vaikuttaa ja pyrkiä muuttamaan asioita syntyy sisäisestä uskomuksesta, että omalla toiminnalla on mahdollisuus muuttaa asioita.

”Tää on mun harrastus vähän niin kun jollekin jalkapallo on harrastus” eräs nuori sanoitti. Isolan (2016.) mukaan tutkimuksissa on selvinnyt, että hyvinvointi lisääntyy, kun oman aikansa saa käyttää mielekkäällä tavalla. Lisäksi, kun elämäntilanteet muuttuvat

ennakoitavaksi, myös se lisää mielekkyyden kokemusta. Merkityksen tunteita elämäänsä ihminen alkaa hakemaan enemmän silloin, kun kokee pystyvänsä hallitsemaan elämäänsä ja aikaansa.

”Opiskelijat tietävät nykyisin paremmin oikeutensa, kun aikaisemmin” eräs toiminnan koordinaattori kertoi. Opiskelijat osaavat myös vaatia niitä asioita, jotka kokevat itselleen tärkeäksi. Isolan (2016) mukaan osallisuutta on se, että aktiivisesti pyrkii hakemaan ja kiinnittymään hyvinvointia tukeviin lähteisiin. Näitä hyvinvointia tukevia lähteitä ovat esimerkiksi ne rakenteet, jotka luovat pohjan tavoitella yhteiskunnan, yhteisön tai oman elämän merkityksellisiä asioita. Opiskelijatoiminnassa näitä asioita ovat esimerkiksi hallitustoiminta ja erilaiset tapahtumat.

5 TAPAHTUMAN PILOTOINTI

Opinnäytetyön tuotoksena pilotoin toiminnallisen tapahtuman, jonka avulla informoitiin uusille opiskelijoille opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista. Tapahtuman tavoite oli kerätä potentiaaliset opiskelijatoiminnasta kiinnostuneet yhteen. Tapahtuman tarkoituksena oli esitellä uusille opiskelijoille opiskelijatoiminnan asemaa sekä sen tarjoamia mahdollisuuksia. Tämän lisäksi pystyttiin heti opiskeluiden alkuvaiheessa kontaktoimaan mahdolliset uudet opiskelija-aktiivit toimintaan mukaan. On tärkeää huomioida, että jokainen opiskelija on yksilö ja jokaista ei voi saada kiinnostumaan aktiivisesta opiskelijatoiminnasta. Ne opiskelijat, jotka kokevat vähäisintäkään kiinnostusta toimintaan, on syytä saattaa toiminnan pariin tai tarjota siihen mahdollisuutta.

Tapahtuma on laadittu teorian tiedon, opiskelija-aktiivien, opiskelijatoiminnan koordinaattoreiden haastatteluiden sekä oman ideoinnin pohjalta. Suunnitelma sisältää ohjeet toiminnan konkreettiseen toteutukseen. Vastaavanlaista Tapahtumaa ei aikaisemmin ole ollut olemassa. Tapahtuman sisältö ja toteutus arvioitiin ja myöhemmin jatkokehittämiseksi ideat kirjotettiin auki. Seuraavassa kappaleessa kerron vaiheittain, kuinka toiminnan toteutus eteni.

5.1 Tapahtuman rakenne

Suunnitellun tapahtuman nimi oli opiskelijatoiminnan mahdollisuudet. Tapahtuman keskeisin ajatus oli, että tapahtumassa ei ole ylimääräistä luennointia. Opiskelijat ovat kyllästyneet, kuuntelemaan ”pönöttäviä” luentoja, jossa on heille vieraita käsitteitä ja toimintamalleja. (Vaattovaara 2020.) Tapahtuman visio oli tuottaa ensimmäisen vuoden

opiskelijoille tapahtuma, jossa he pääsevät pienessä ryhmässä tekemään tehtävää, joka käsittelee opiskelijatoiminnan mahdollisuuksia. (LIITE 3)

Tehtävä edellyttää osallistujilta aktiivista osallistumista tehtävän toteutukseen. Opiskelijat eivät voi tehdä tehtävää täysin itsenäisesti vaan tehtävän onnistuminen edellyttää vuorovaikutusta. Toiseksi tehtävän onnistumiseen edellytetään käsitteellistä hahmottamista, mikä tarkoittaa sitä, että opiskelijoiden on mietittävä mitä lause tarkoittaa käytännössä, jotta oikea sana voidaan sijoittaa oikeaan paikkaan. Vaikka opiskelijat eivät olisi kuulleet opiskelijatoiminnasta aikaisemmin, on tehtävä pienryhmän pääteltävissä. Toisaalta myöskään väärät vastaukset eivät ole haitallisia, koska tehtävä käydään lopuksi yhdessä läpi. Tehtävää voidaan pitää pedagogisesti toimivana menetelmänä. Menetelmä vaatii osallistujiltaan päättelykykyä, jota toisella nimellä voidaan kutsua dialektiseksi päättelyksi, koska se tapahtuu ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. (Jordan 1967.)

Pienryhmä tehtävä muodostuu kymmenestä lauseesta. Nämä kymmenen lausetta on muodostettu opinnäytetyönä tuotetun aineiston ja teoriatiedon pohjalta. Tehtävästä tuotettiin kolme taulua, johon sanat olivat helppo kiinnittää sinitarran avulla. (LIITE 7)

Lähdin luomaan tapahtumaan sisältöä sen ajatuksen kautta, että mitä opiskelija todella haluaisivat saada toiminnasta. Aineisto ja teoriatieto osoittaa, että sisäinen motivaatio vaikuttamistoimintaan on ehdoton edellytys sitoutumisille. Motivaatio toimintaan lähtemiseen syntyy, kun kokee, että omalla toiminnalla on mahdollisuus muuttaa asioita. Lisäksi on erittäin oleellista, että toiminta palkitsee, joko aineettomasti tai että siitä on jotain aineellista hyötyä.

Opiskelijatoiminnassa voi suorittaa tutkinnon osia, kuten tehtävässä kuvataan, konkretisoi hyödyn jota opiskelija saavuttaa toiminnalla. Opiskelijatoiminnassa voi vaikuttaa päätöksentekoon ja pelisääntöihin kuvastaa sitä, että opiskelijalla on todellinen mahdollisuus omalla toiminnalla vaikuttaa oppilaitoksen rakenteisiin.

Opiskelijatoiminnassa pääsee oppimaan työelämätaitoja. Tämä johdattelee opiskelijat sen ajatuksen äärelle, että toiminnasta opitut taidot ovat käyttökelpoisia niin työelämässä, luottamustehtävissä kuin myös johtotehtävissä.

Ammatillinen opetus on siirtynyt yhä vahvemmin työelämälähtöiseksi ja harjoittelut ovat keskeinen osa opiskelua. Opiskelijatoiminnassa voi suorittaa työharjoitteluita. Tämä

viitoittaa mahdollisuutta opiskelijoille siitä, että opiskelijatoiminnassa voi suorittaa työharjoitteluita.

Osallisuus ja aktiivinen kansalaisuus toteutuu vain, kun ihminen toimii omalla mielekkäällä tavallaan. Tästä keskeisestä ajatuksesta muodostui lause: Opiskelijatoimintaan voi osallistua omalla mielekkäällä tavallaan, eikä toiminta velvoita pitkäaikaiseen sitoutumiseen. Tämä viestii opiskelijoille siitä, että opiskelijana toiminnassa saa olla mukana niistä lähtökohdista, kun itse kokee merkitykselliseksi.

Opiskelijatoiminta on täysin ilmaista. Opiskelijatoiminnasta on säädetty keskeisesti lainsäädännöllä. Opiskelijoille on oleellista kertoa, että toiminta on heitä varten eikä se edellytä heiltä minkäänlaisia investointeja.

Opiskelijatoimintaan aineiston perusteella voidaan liittää keskeisesti yhteisöllisyyden ja osallisuuden kokeminen. Yhteisöllisyys ja osallisuuden kokeminen vahvistuu yhteisissä tapaamisissa ja tilanteissa, kun voidaan viettää aikaa itselle merkityksellisellä tavalla. Oppilaitos palkitsee ja tunnustaa kiitollisuuttaan opiskelija-aktiiveille erilaisten leirien, tapahtumien ja ravintola käyntien muodossa.

Opiskelijatoiminnassa tapaa uusia ihmisiä ja solmii uusia ihmissuhteita. Opiskelijatoiminnassa saakin, usein uusia kavereita. Tämä nousi myös aineiston perusteella yhdeksi keskeiseksi syyksi hakeutua opiskelijatoimintaan.

Opiskelija-aktiivit toimivat oppilaitoksen äänitorvena. Lisäksi opiskelijakunta toimii edunvalvojana ja vahvana viestijänä Savon koulutuskuntayhtymässä. Ilman opiskelijatoimintaa opiskelijoiden mielipiteet eivät tulisi näkyväksi.

Viimeisenä lauseena tehtävässä oli: Opiskelijatoiminnasta saa aina todistuksen, jota arvostetaan työelämässä. Tämä kiteyttää opiskelijoille sen, että aktiivinen kansalainen osaa kerätä myös tunnustusta omasta työstään ja rohkenee sen myös tuomaan julki tulevaisuudessa.

5.2 SWOT – analyysi suunnitelmasta

SWOT analyysia usein pidetään strategisen suunnittelun yhtenä perusmenetelmistä. Silloin, kun suunnitelmalle on asetettu tavoitteet SWOT analyysillä pystytään erittelemään, mitä uhkia ja mahdollisuuksia siihen vaikuttaa. (Åberg 1999.) Analyysina SWOT sopii kaikkiin niihin tilanteisiin, kun ollaan kokeilemassa tai kehittämässä, jotakin sellaista uutta mitä ei koskaan aikaisemmin olla testattu. SWOT analyysin avulla kyetään jo ennen toiminnan

toteuttamista havaita suunnitelman vahvuudet ja heikkoudet. Täten samalla kyetään määrittelemään ne ulkoiset mahdollisuudet ja uhat, jota toiminta voi kohdata. (Juholin 2009.) Alla olen selvittänyt SWOT analyysia apuna käyttäen, mitä vahvuuksia, heikkouksia, mahdollisuuksia ja uhkia toimintaan liittyy. (Liite 5) Päätin käyttää SWOT- menetelmää apuna suunnitelman kehittämisessä. Ajattelin, että varsinkin koronatilanteen tuoma epävarmuus altistaisi suunnitelman useammalle riskitekijälle, kun normaali olosuhteissa.

Suunnitelman keskeisin vahvuus on opiskelijoiden tavoittaminen kasvotusten, mikä edesauttaa tavoitteisiin pääsyä. Toisena keskeisenä vahvuutena on, että toteutuksessa toimitaan toiminnallisen menetelmän keinoin.

Suunnitelman heikkous on se, että toiminta on entuudestaan tuntematonta ja usein asiat, joista ei ole ennakkokäsitystä koetaan vieraaksi. Toiseksi on selvää, että uudet opiskelijat ovat vasta aloittaneet lukuvuoden, joten uuden tiedon tulva on valtava, tämä voidaan kokea kuormittavana.

Suunnitelman mahdollisuudet ilmentyvät siinä, että toteutuksen onnistuessa opiskelijatoiminta ja Salkku saisi uusia jäseniä toimintaan. Lisäksi vähintä mitä toiminnalla saavutetaan, on näkyvyys ensimmäisen vuoden opiskelijoiden keskuudessa.

Suunnitelman Uhkiin kuuluu keskeisesti se, että mitä käy, jos kukaan ei saavu paikalle kutsusta huolimatta. Toisena uhkana on se, että opiskelijatoimintaa ja sen tarjoamia mahdollisuuksia ei osata tuoda riittävän selkeästi esille tai emme saa vakuutettua opiskelijoita niistä. Kolmantena on huomioitava, että koronatilanteen tuoma epävarmuus on otettava huomioon. Tämä tapahtuu niin, että riittävät turvavälit ja käsihygienia on varmistettu tapahtumassa.

5.3 Toteutus

Savon koulutuskuntayhtymän ensimmäisen vuoden opiskelijat aloittivat koulun elokuussa. Korona tilanne Suomessa oli toisaalta tasaantunut keväästä, mutta edelleen epävarmuutta oli ilmassa. Tapahtuman toteutuksessa täytyi huomioida, että riski ja vaara tilanteet pystyttiin tunnistamaan etukäteen. Pysin siihen, että tapahtumat voitiin järjestää pääosin ulkotiloissa. Tämä ei kuitenkaan ollut mahdollista jokaisessa yksikössä. Lopulta tapahtumaa päätettiin toteuttaa Kuopiossa, Iisalmessa sekä Toivalassa. Tapahtumaa tuotettiin yksi luokka kerrallaan. Kaikkiaan tapahtumaa päästiin pilotoimaan noin 300 opiskelijalle.

Tapahtuman konkreettinen toteutus eteni niin, että oppilaat jaettiin ryhmiin. Tämän jälkeen heille annettiin tehtävät ja ohjeistettiin täyttämään sanoilla puuttuvat aukot. Opiskelijat tarttuivat heti toimeen ja silminnähden pitivät tehtävää mielenkiintoisena. Työ aikaa tehtävän tekemiseen annettiin viisitoista minuuttia, jonka jälkeen pyydettiin ryhmät kokoon. Tämän jälkeen tehtävä käytiin kohta kohdalta läpi. Jokainen lause selitettiin vielä erikseen auki, jotta epäselvyyksiltä vältyttiin. Tehtävän suorittamisen ja läpikäynnin jälkeen, ohjasin nuoret vastaamaan kyselyyn, jossa opiskelijatoiminnan kannalta oleelliset vahvuudet karotoitettiin. (LIITE 1) Tapahtuman jälkeen opiskelijoiden vastaukset koottiin yhteen. Yhteystietojen avulla toiminnasta kiinnostuneisiin henkilöihin voitiin olla yhteydessä.

5.4 Tapahtuman palaute

Tapahtumaa pilotoitiin noin 300 opiskelijalle. Pilotoidusta tapahtumasta kerättiin lopuksi palautetta, jotta jatkokehittäminen olisi mahdollista. (LIITE 1) Lomakkeella selvitettiin, onko opiskelija ollut aikaisemmin opiskelijatoiminnassa mukana. Onko opiskelija kiinnostunut jostakin vaikuttamisen muodosta. Onko opiskelijalla joitakin erityistaitoja. Onko opiskelijalla ajatuksia ja ideoita opiskelijatoiminnalle. Lisäksi kysyttiin, onko muuta palautetta tai terveisiä tapahtuman järjestäjälle. Lopuksi opiskelija sai jättää yhteystietonsa, jos halusi opiskelijatoiminnan ottavan häneen yhteyttä jatkossa.

Ensimmäisenä palautelomakkeessa kysyttiin: Oletko aikaisemmin ollut mukana opiskelijatoiminnassa? (esimerkiksi peruskoulussa). Yhteensä 103 henkilöä oli vastanneet kysymykseen, joista 36 vastaajaa oli ollut aikaisemmin opiskelijatoiminnassa mukana. Eräs nuori oli kommentoinut: ”Ala-asteelta lähtien olen ollut toiminnassa mukana”.

Toisena kysymyksenä oli: Oletko kiinnostunut jostakin alla esitetystä toiminnasta? Vastausvaihtoehdot olivat vaikuttamistoiminta, some vaikuttaminen, talouden hallinta ja tapahtuman tuotanto. Kysymykseen antoi vastauksen 59 henkilöä, jotka jakautuivat seuraavasti: Vaikuttamistoiminnasta oli kiinnostunut 25 % vastaajista, some vaikuttamisesta 49 %, taloudenhallinnasta 20 % ja tapahtuman tuotannosta 29 %. Eräs nuori kommentoinut vastaukseksi: ”Voiko opiskelijatoiminnassa muka tehdä näitä juttuja”

Kolmas kysymys oli: Onko sinulla jotain erikoistaitoja, harrastuksia tai yms? Kysymykseen vastasi 97 henkilöä, joiden osalta noin puolella oli erinäisiä erikoistaitoja tai harrastuksia. Nämä taidot ja harrastukset olivat muun muassa freestyle räppi, luovuus, palokunta

harrastus, taiteelliset taidot, sosiaaliset taidot, metsästys sekä videopelit. Toisaalta taas yksi nuorista kertoi olevansa hyvä puhumaan ja esiintymään.

Neljäs kysymys oli: Onko sinulla ideoita tai ajatuksia opiskelijakunnalle? Tähän kysymykseen vastasi 93 henkilöä. Ideat ja ehdotukset olivat muun muassa: kahvi ja vesiautomaatin hankkiminen opiskelijoiden käyttöön, lisää parkkipaikkoja, turvallisuuden parantamista kouluympäristössä, sekä lisää opiskelijoiden välistä ryhmäytymistä.

Viidentenä kysymyksenä selvitettiin, onko opiskelijoilla muuta palautetta tai terveisiä järjestäjille. Tähän kysymykseen vastasi 65 henkilöä, joista muutama opiskelija kertoi suoraan haluavansa liittyä opiskelijakuntatoimintaan. Suurin osa vastaajista kertoi tapahtuman olleen kiva ja erilainen, jollaisia voisi jatkossakin olla lisää.

Viimeisenä kysyttiin saako opiskelijatoiminta olla suoraan yhteydessä? Tähän kysymykseen vastasi 121 henkilöä, joista 83 antoi luvan yhteydenpitoon.

Tapahtumassa kerätyn suullisen sekä tapahtuman jälkeen saadun kirjallisen palautteen pohjalta voidaan todeta, että osalla opiskelijoista on aikaisempia kokemuksia opiskelijatoiminnasta. Toisaalta myös käsitys siitä, että opiskelijatoiminta on huonosti tunnettua ja tunnustettua oppilaitoksessa vahvistui tapahtuman myötä. Palautteen perusteella voidaan havaita, että opiskelijoilla on kiinnostusta erilaiseen vaikuttamistoimintaan. Opiskelijoilla on myös erinäisiä taitoja ja ominaisuuksia, joita he voisivat opiskelijatoiminnassa hyödyntää. On myös havaittavissa, että opiskelijoilla on ideoita ja ajatuksia, kuinka oppilaitosta tulisi kehittää nyt ja tulevaisuudessa. Niin suullisen kuin kirjallisen palautteen perusteella voidaan todeta, että opiskelijat omaavat valmiuksia ja kykyjä toimia aktiivisina kansalaisina kouluympäristössään.

5.5 Työn tulosten jalkauttaminen oppilaitokseen

Aineistosta ja tapahtumassa tuotettua tietoa jalkautettiin oppilaitokseen vuorovaikutuksessa opiskelijakunnan kanssa. Opiskelijatoiminta sai pilotoidun tapahtuman myötä uuden työkalun, jonka avulla opiskelijatoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia voidaan jatkossa levittää oppilaitokseen. Tapahtuma toimi informatiivisena kokonaisuutena uusille opiskelijoille opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista. Pelkästään tapahtuman avulla lisätty tieto opiskelijatoiminnasta uusille opiskelijoille mahdollisti opiskelijatoiminnan näkyvyyden lisääntymisen.

Syksyllä 2020 järjestettiin opiskelijatoiminnan syyskokous, jossa pääsin kertomaan kehittämistyöstä suoraan opiskelijatoiminnan hallitukselle. Puheenvuoron aikana pääsin kertomaan, millaisia tuloksia työllä saatiin aikaan ja millaisia jatkokehittämisen mahdollisuuksia työllä voisi olla tulevaisuudessa. Opiskelijatoiminnan hallitukselle myös mahdollistettiin kysymyksien ja kommenttien esittäminen tilaisuudessa.

5.6 Kehittämisehdotukset

Tavoitteena oli Savon koulutuskuntayhtymän opiskelijatoiminnan kehittäminen. Tapahtumien avulla pyrittiin rekrytoimaan ja sitouttamaan opiskelijatoimintaan uusia jäseniä sekä lisätä opiskelijoiden tietoutta opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista. Saadun palautteen perusteella voidaan sanoa, että asetetut tavoitteet saavutettiin. Toisaalta nuorten kasvaminen aktiiviseksi kansalaiseksi vaatii ohjausta ja rinnalla kulkijaa, joten tehtävä työ ei lopu vain tämän pilotoinnin päättymiseen.

Kehitysehdotuksina tilaajalle mieleeni nousi erilaisia keinoja panostaa opiskelijoiden ohjaamista aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamiseen. Opinnäytetyössä tuotetun aineiston perusteella, pääpaino tulisi olla nuorten tarpeita vastaavassa toiminnassa. Toiminnan suunnittelijoiden tulisi enemmän kiinnittää huomiota opiskelijoiden tarpeisiin toiminnan suunnittelussa. Opiskelijatoiminnan tulisi olla opiskelijälähtöistä ja mahdollisimman selkeää, jotta toiminta olisi kaikille saatavilla. Nämä ovat myös asioita, joita nuoret itse nostivat esille. Edellä mainitut huomiot vaativat toteutuakseen myös yleisen tietouden ja asennekasvatuksen lisäämistä.

Opiskelijatoiminta on tärkeässä asemassa, kun luodaan turvallista ympäristöä ja yhteisöä opiskelijoille. Mitä enemmän kynnystä opiskelijatoimintaan mukaan lähtemiseen lasketaan, sitä helpommin opiskelijat ottavat esille myös asioita, joita he eivät ymmärrä. Opiskelijoiden on hyvä saada kokonaisvaltainen käsitys siitä, että vaikuttaminen, demokratia ja aktiivinen kansalaisuus ei ole irrallinen osa opiskelusta vaan se on kaikessa toiminnassa läsnä.

Asennekasvatuksessa isossa osassa on myös ympäristö. Ympäristön eli tässä tapauksessa oppilaitoksen tulisi tukea aktiivista kansalaisuutta sekä rohkaista ottamaan asioita puheeksi. Opiskelijatoiminnasta kertovalla materiaalilla voidaan herättää nuoressa ajatuksia, joka saa hänet miettimään omaa paikkaansa yhteisössä. Opiskelija aktiivien läsnäolo oppilaitoksessa on yleisesti hyvä keino kertoa asioista, koska silloin toiminnan käyttöä saadaan sidottua jonkun toisen todellisiin kokemuksiin. Tämä tarjoaa opiskelijoille enemmän

kosketuspintaa heidän omille ajatuksilleen. Asiat, joilla tietoisuutta lisätään ovat pieniä, mutta vaativat henkilökunnan halukkuutta panostaa niihin. Näitä asioita voivat olla esimerkiksi opiskelijakunnan hupparit tai vaikka opiskelijakunnan pöytä kahvilaan.

Vaikka aktiivinen kansalaisuus eivät olekaan uusi asia, on siitä puhuminen monelle uutta. Tässä asiassa niin kuin missä tahansa on myös hyvä muistaa kohtuullisuus. Kenellä tahansa nousee helposti kielteinen asenne jotain asiaa kohtaan, jos sitä nostetaan esille jatkuvasti. Tehtäessä demokratia kasvatusta onkin hyvä pitää aihetta pinnalla, mutta välillä myös hellittää ja antaa nuorille aikaa käsitellä saamaansa tietoa. Kasvatuksen tavoitteena on lopulta lisätä opiskelijan kykyä ymmärtää aktiivista kansalaisuutta ja omaa toimijuuttaan siinä.

Opiskelijatoiminta toimii osanaan toisen asteen hyvinvoinnin edistäjänä. Aktiiviseksi kansalliseksi kasvaminen ja osallisuus on osa meidän jokaisen elämää, halusimme sitä tai emme. Opiskelijatoiminta tukee opiskelijoiden kasvua ja kehitystä kohti aktiivista osallistuvaa kansalaista. Aktiivisesta kansalaisuudesta ja osallistumisesta yhteiseen päätöksentekoon tulisi puhua jo ennen toisen asteen opintoja. On nähtävissä, että ne nuoret ketkä ovat toimineet ennen toisen asteen opintoja opiskelijatoiminnassa ovat myös niitä nuoria ketkä hakautuvat hallitustoimintaan myös toisella asteella. Yhtenä ehdotuksena esitän, että Savon koulutuskuntayhtymä voisi tarkastella onko peruskoulun 8. ja 9-luokkalaisten välillä mahdollisuutta tehdä yhteistyötä, joka loisi alustaa ennen toisen asteen opintoja aktiiviselle kansalaisuudelle.

Työn aikana aineistosta selvisi, että opettajat eivät ole yksimielisiä opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista. Opiskelijatoiminnan tulisi jatkossa panostaa enemmän siihen, että opettajien tietämystä opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista lisättäisiin. Opettajien asenteella on suuri merkitys siihen, kuinka opiskelijat kiinnostuvat toiminnasta ja lähtevät siihen mukaan.

Yhtenä kehitysideana voisi Savon koulutuskuntayhtymä laatia omaan strategiaan selkeät toimenpiteet siitä, kuinka osallisuutta tuetaan ja vahvistetaan kouluympäristössä. Sillä aktiivisella opiskelijatoiminnalla on tutkitusti yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta lisäävä vaikutus. (Nousiainen & Piekkari 2007.) Toisaalta on hyvä huomioida, että opiskelijoiden osallistamisesta ja osallisuudesta on säädetty laissa seuraavasti: ”Koulutuksen järjestäjän tulee edistää kaikkien opiskelijoiden osallisuutta ja huolehtia siitä, että kaikilla opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua oppilaitoksen toimintaan ja kehittämiseen sekä ilmaista mielipiteensä opiskelijoiden asemaan liittyvistä asioista. Opiskelijoille tulee järjestää

mahdollisuus osallistua opetussuunnitelman ja siihen liittyvien suunnitelmien sekä järjestyssääntöjen valmisteluun.” (Laki ammatillisesta koulutuksesta 2017.)

Savon koulutuskuntayhtymä toimii maantieteellisesti hyvin laajalla alueella ja opiskelijatoimintaa koordinoi yksi työntekijä. Oppilaitoksen palveluja käyttää vuodessa yli 16 000 opiskelijaa, joten vastaavan opiskelijamäärän tehokas ohjaaminen ei yksinkertaisesti ole nykyisillä resursseilla mahdollista. Resursseja lisäämällä opiskelijatoimintaan voitaisiin opiskelijatoimintaa tehostaa.

6 LOPUKSI

Opinnäytetyö on ollut monella tapaa opettavainen projekti. Se on tarjonnut minulle mahdollisuuden kehittää kirjallista ilmaisua sekä kehittää toiminnan organisointi taitojani. Prosessina työ on ollut selkeä rajainen ja työn myötä olen perehtynyt alamme vallitsevaan kirjallisuuteen laajemmin. Se kuinka vähän tiesin opiskelijatoiminnan historiasta sekä aktiivisesta kansalaisuudesta ammatillisen koulutuksen viitekehyksessä on ollut itselle silmiä avaavaa. Huomioituna se, kuinka koko opiskelijatoiminta tulee muuttumaan tulevaisuudessa, on meille kaikille vielä mysteeri. On nähtävissä, että tekemisessä on tultu valtavasti eteenpäin. Toiminta on organisoidumpaa ja järjestelmällisempää kuin koskaan ennen, siitä huolimatta toiminnassa on vielä monta kiveä kääntämättä.

Mistä sitten opiskelijatoiminta on tehty ja mikä on toimivan opiskelijatoiminnan salaisuus? Tätä mietin useasti opinnäytetyö prosessin aikana. Tätä kirjoittaessani, parhaan käsitykseni mukaan ajattelen sen rakentuvan kolmesta osa kokonaisuudesta, jotka ovat organisaation sisällä tapahtuva ryhmäytyminen, osallisuus ja avoin aktiivinen vuorovaikutus. Nämä osat alueet toteutuessaan luovat pohjan menestyvälle opiskelijatoiminnalle ja oppimisille.

Opiskelija-aktiivien kanssa toimiminen ja toiminnassa mukana oleminen on ollut itselle osaltaan nostalginen kokemus, koska olin itse aikoinaan opiskelijatoiminnassa vahvasti mukana. Toisaalta myös toiminta on ollut itselle uusi oppimisen paikka ja on ollut suuri kunnia päästä seuraamaan toimintaa eturintamasta. Arvostus oppilaitoksen tekemään työhön ja opiskelijatoiminnan mahdollistajiin on noussut entisestään työn edetessä. Ilman heidän antamaansa panosta todella monen nuoren ääni ei tulisi kuulluksi.

Elämme aikaa, jolloin yksinäisyydestä on tullut globaali ongelma ja sitä voidaan pitää yhtenä merkittävimpänä tekijänä kansanterveyteen Suomessa. Faktojen pohjalta voidaan kuitenkin nähdä, että mitä varhaisemmassa vaiheessa kohdistetaan toimenpiteitä yksinäisyyden

ehkäisyyn sitä merkittävimpiä tuloksia, saadaan aikaan. Opiskelijatoiminta on juuri yksi näistä toimenpiteistä, joilla on kauaskantoiset vaikutukset. Tämän lisäksi varhainen demokratia kasvatus lisää nuorten kiinnostusta aktiiviseen vaikuttamiseen omassa lähiympäristössään, joka tukee koko yhteisön positiivista kehittymistä. On selvää, että kaikkia ei kuitenkaan vaikuttamistoiminta kiinnosta ja meidän on kunnioitettava heidän päätöstään siitä. Toivottavasti työn avulla olen onnistunut lisäämään opiskelijoiden kiinnostusta vaikuttamistoiminnasta ja mahdollistanut toimintaan mukaan liittymisen heille, joiden mielenkiinnon se on herättänyt. Omalta osaltani lopuksi haluan sanoa, että tekemäni työ aktiivisen kansallisuuden lisäämiseksi sekä opiskelijoiden osallisuuden turvaamiseksi nyt ja tulevaisuudessa on juuri niitä asioita, jotka palkitsevat minua yhteisöpedagogina.

7 LÄHTEET

Antikainen, Ari & Rinne, Risto & Koski, Leena 2013. Kasvatussosiologia. 5 painos. PS-Kustannus.

Antonovsky, Aaron 1987. Unraveling the Mystery of Health. How People Manage Stress and Stay Well. San Fransisco. JosseyBass Publisher.

Bandura, Albert 1977. Self-efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. Viitattu 8.9.2020 <http://psycnet.apa.org/journals/rev/84/2/191/>

Deci, Edward & Ryan, Richard 1985. Intrinsic motivation and self-determination in human behavior. Cambridge. Polity Press.

Eskola, Jari & Suoranta, Juha 2014. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. 10.painos Osuuskunta Vastapaino.

Euroopan yhteisöjen komissio 2001. Euroopan komission valkoinen kirja. EU:N nuorisopolitiikan uudet tuulet. Viitattu 12.9.2020. <https://op.europa.eu/fi/publication-detail/-/publication/a3fb3071-785e-4e15-a2cd-51cb40a6c06b>

Laki ammatillisesta koulutuksesta 11.8.2017/531. Finlex. Viitattu 28.6.2020. <https://www.fin-lex.fi/fi/laki/ajantasa/2017/20170531>

Grönholm, Kimmo & Wass, Hanna 2016. Poliittisen osallistumisen eriytyminen. Selvityksiä ja ohjeita 28/2016. Helsinki: Oikeusministeriö. Viitattu 4.7.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75240/OMSO_28_2016_Eduskuntavaalitutkimus_2015.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Harju, Aaro 2010. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. 2. painos. Vantaa. Hansaprint Oy.

Harju, Aaro. 2002. Yhteisellä asialla. Kansalaistoiminta ja sen haasteet. Kansanvalistusseura. Viitattu 11.9.2020 https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/jarjesto-ja_yhdistystoiminta/aiemmat_artikkelit/yhteisella_asialla

Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus. 1 painos. Helsinki. Edita Publishing.

Isola, Anna-Maria & Kaartinen, Heidi & Leemann, Lars & Lääperi, Raija & Schneider, Taina & Valtari, Salla & Keto-Tokoi, Anna 2017. Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Viitattu 22.7.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/135356/URN_ISBN_978-952-302-917-0.pdf?sequence=1

Isola, Anna-Maria & Turunen, Elina & Hiilamo, Heikki 2016. Miten köyhät selviytyvät Suomessa? Yhteiskuntapolitiikka. Viitattu 2.8.2020. https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/130412/yp1602_isola.pdf?sequence=2&isAllowed=y

Jarvis, Paul. 2001. Active Citizenship and Lifelong learning. Learning for Democratic Citizenship. Association for World Education and the Danish University of Education.

Jokinen, Eeva & Venäläinen, Juhana 2015. Prekarisaatio ja affekti. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 118. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.

Jordan, Zbigniew 1967. The Evolution of Dialectical Materialism. London. Macmillan.

Juholin, Elisa 2009. Viestinnänvallankumous. Löydä uusi työyhteisöviestintä. 2.painos. Alma Talent.

Juti, Riku 1999. Tahtoa ja uskoa. Teoksessa: Niiniluoto, Ilkka & Sintonen, Matti (toim.) 2008. Tahto. Filosofisia tutkimuksia Tampereen yliopistosta 61. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Jyväskylän yliopisto 2016. Teemoittelu. Viitattu 22.7.2020. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapol-kuja/menetelmapolku/aineistonanalyysimenetelmat/teemoittelu>

Kantola, Anu 2017. Aktiivinen kansalainen on Suomen politiikassa kuin vieras ulkoavaruudesta. Viitattu 15.10.2020. <https://www.hs.fi/mielipide/art-2000005457341.html>

Karjalainen, Vappu & Palola, Elina 2011. Sosiaalipolitiikka - Hukassa vai uuden jäljillä? Viitattu 7.6.2020. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/80271/970d363e-9edf-4b54-a76e-446b81ed34b5.pdf?sequence=1>

Koistinen, Pertti. 1999. Työpolitiikan perusteet. 1 painos. Juva. WSOY.

Kotiranta, Tuija 2008. Aktivoinnin paradoksit. Jyväskylä studies in education, psychology and social research. Jyväskylä. Jyväskylän yliopisto.

Kymlicka, Will 2002. Contemporary Political Philosophy. Oxford: Oxford University Press.

Kähkönen, Sirpa 2017. Tavallista kansalaista ei olekaan. Savonsanomat. Viitattu 6.10.2020. <https://www.savonsanomat.fi/paakirjoitus-mielipide/>

Lahtinen, Matti & Lankinen Timo & Penttilä Antero & Sulonen Arto 2004. Koulutuksen lainsäädäntö käytännössä. Helsinki. Tietosanoma.

Niemi, Kaius 2014. Helsingin Sanomat. Viitattu 9.7.2020. <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002699699.html>

Nousiainen Leena & Piekkari, Ulla 2007. Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu. Toimivan oppilaskunnan opas. Viitattu 18.6.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79402/opm32.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Nousiainen, Leena & Piekkari, Ulla 2005. Osallistuva oppilas - yhteisöllinen koulu. Oppilaskunnan ohjaavan opettajan opas. Viitattu 22.6.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80231/opm19.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Ojasalo, Katri & Moilanen, Teemu & Ritalahti, Jarno 2014. Kehittämistyön menetelmät. Uudenlaista osaamista liiketoimintaan. 3 painos. Helsinki. Sanoma Pro Oy.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2015. Suomi osaamisen kasvu-uralle. Viitattu 22.6.2020. <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/75163/tr14.pdf>

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2020a. Ammatillinen koulutus. Viitattu 22.6.2020. <https://minedu.fi/ammattillinen-koulutus>

Opetus- ja kulttuuritoimi 2020b. Valtionosuus ja rahoitussovellus. Viitattu 22.6.2020. <https://vos.oph.fi/rap/vos/v20/vop6os20.html>

Opetushallitus 2020. Ammatillinen koulutus Suomessa. Viitattu 22.6.2020. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/ammattillinen-koulutus-suomessa>

Räisänen, Anu & Goman, Jani 2018. Ammatillisen koulutuksen osaamisperusteisuus, asiakaslähtöisyys ja toiminnan tehokkuus - Poliitiikkatoimien vaikutusten arviointi. Viitattu 22.6.2020. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/160513/86_15_1_Os-perusteisuus_politiikkatoimien-arviointi_KARVI_VNTEAS.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Saloniemi, Kirsi 2011. Aktiivinen kansalaisuus ja avoimet oppimisympäristöt tulevaisuudessa. Aktiivi-hankkeen ennakointiraportti. Viitattu 22.7.2020. <https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/54481/saloniemi%20B%203%202011.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Savon koulutuskuntayhtymä 2018. Tilinpäätös 2018. Viitattu 22.6.2020. https://www.sakky.fi/sites/default/files/kuvat/tilinpaatos_2018.pdf

Schramm, Jennifer 2012. Piloting Innovation. Viitattu 7.8.2020. <https://www.questia.com/magazine/1P3-2581316541/piloting-innovation>

Vehkalahti, Kimmo 2014. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät Yhteiskuntatieteiden keskus. Viitattu 11.6.2020. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/305021>

Vehviläinen, Jukka 2007. Nuorten osallisuushankkeen hyvät käytännöt. Helsinki. Hakapaino Oy. Viitattu 22.7.2020. <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/julkaisuja/osallisuushanke/seudullinen%20nuorisotyö.pdf>

Åberg, Leif 1999. Viestinnän strategiat. 2. painos. Juva: Inforviestintä Oy.

LIITTEET

LIITE 1 – PALAUTE TILAISUUDESTA

1. Oletko aikaisemmin ollut mukana opiskelijatoiminnassa? (esimerkiksi peruskoulussa)

2. Oletko kiinnostunut jostakin alla esitetystä toiminnasta?

3. Onko sinulla jotain erikoistaitoja, harrastuksia tai yms?

4. Onko sinulla ideoita tai ajatuksia opiskelijakunnalle?

5. Muuta palautetta tai terveisiä järjestäjille.
 - a Vaikuttamistoiminnasta
 - b Some vaikuttamisesta
 - c Talouden hallinnasta
 - d Tapahtuman tuotannosta

6. Saako opiskelijatoiminta olla sinuun yhteydessä?

7. Voit jättää tähän yhteystietosi (nimi ja puhelinnumero), jos haluat osallistua ravintola lahjakortin arvontaa.

LIITE 2 – SÄHKÖPOSTI HAASTATTELU

Hei,

Opiskelen viimeistä vuotta yhteisöpedagogiksi Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa. Teen opinnäytetyötä Savon koulutuskuntayhtymälle. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten opiskelijoita saataisiin osallistumaan aktiivisemmin opiskelijatoimintaan. Olisiko sinulla kiinnostusta kertoa hieman tarkemmin toiminnastanne? Laitan sinulle tähän muutama kysymyksen ja olisi todella kiitollinen, jos sinulla olisi aikaa vastata niihin:

- Miten tunnettua opiskelijatoiminta mielestäsi on opiskelijoiden keskuudessa?
- Miten opiskelijat tulevat mukaan opiskelijatoimintaan?
- Miten mainostatte opiskelijatoimintaa ja rekrytoitte uusia opiskelija-aktiiveja?
- Onko opiskelijatoiminta muuttunut ajan kuluessa? Jos on niin miten?
- Onko opiskelijatoiminta kohdannut haasteita toiminnan aikana? Jos on niin millaisia?

Mukavaa kevättä!

LIITE 3 – TEHTÄVÄ RASTIRADALLA

Mikä ihmeen opiskelijatoiminta?!

Opiskelijatoiminnassa voi suorittaa (TUTKINNON OSIA)

Opiskelijatoiminnassa voi vaikuttaa oppilaitoksen
(PÄÄTÖKSENTEKOON) ja (PELISÄÄNTÖIHIN)

Opiskelijatoiminnassa pääsee oppimaan (TYÖELÄMÄTAITOJA)

Opiskelijatoiminnassa on mahdollista suorittaa (TYÖHARJOITTELUJA)

Opiskelijatoimintaan voi osallistua omalla mielekkäällä tavallaan, eikä toiminta velvoita
pitkäaikaista (SITOUTUMISTA)

Opiskelijatoiminta on opiskelijoille täysin (ILMAISTA)

Opiskelijatoiminnan mukana pääsee (RAVINTOLAAN JA TAPAHTUMIIN)

Opiskelijatoiminnassa saa usein uusia (KAVEREITA)

Ilman opiskelijatoimintaa opiskelijoiden (MIELIPITEET) eivät tule näkyväksi

Opiskelijatoiminnasta saa aina (TODISTUKSEN), jota arvostetaan työelämässä

LIITE 4 – HAASTATTELU OPISKELIJA-AKTIIVEILLE

Haastattelun kysymykset:

- Miksi ja miten lähditte mukaan opiskelijatoimintaan?
- Onko opiskelijatoiminnasta ollut teille jotakin hyötyä tai vastaavasti haittaa?
- Onko opiskelijatoiminnassa hankittua osaamista voinut hyödyntää?
- Lisä kysymys, miten opintokokonaisuuksia on saanut suoritettua?
- Onko opettajat tietoisia opiskelijatoiminnan mahdollisuuksista?
- Miten opiskelijatoiminta on mielestänne muuttunut mukanaolonne aikana?
- Lisä kysymys, Mikä tehnyt toiminnasta aktiivisemmän?
- Miten tunnettua mielestänne opiskelijatoiminta Savon koulutuskuntayhtymässä on?
- Miten tarpeelliseksi koette opiskelijakuntatoiminnan koulussanne?
- Miten mielestäsi opiskelijatoiminnasta saataisiin kiinnostavampaa tulevaisuudessa?

LIITE 5 – SWOT ANALYYSI

<p style="text-align: center;"><u>Vahvuudet</u></p> <p>Opiskelijoiden tapaaminen kasvotusten</p> <p style="padding-left: 40px;">Opiskelija-aktiivien esiintyminen</p> <p>Selkeät tilat tilaisuuden toteuttamiselle</p> <p>Opiskelijoiden runsas määrä tapahtumassa</p>	<p style="text-align: center;"><u>Heikkoudet</u></p> <p>Vähäinen kokemus vastaavanlaisista rekrytointi tilaisuudesta</p> <p>Opiskelijat saattavat olla varautuneita ja heillä voi olla ennakkokäsityksiä toiminnasta</p> <p>Lukuvuoden alussa opiskelijoilla on paljon info tilaisuuksia ja uuden tiedon tulva voi olla kuormittava</p>
<p style="text-align: center;"><u>Mahdollisuudet</u></p> <p>Tapahtuman onnistuessa Salkku ja opiskelijatoiminta saa uusia jäseniä riveihinsä</p> <p>Opiskelijatoiminta saa näkyvyyttä tilaisuudessa</p>	<p style="text-align: center;"><u>Uhat</u></p> <p>On mahdollista, että tiedotuksesta ja ohjeistuksesta huolimatta kukaan ei saavu paikalle</p> <p>On mahdollista, että opiskelijatoiminnan tarjoamia mahdollisuuksia ei osata tuoda riittävän konkreettisesti ja käytännönläheisesti ilmi, jolloin uudet opiskelijat eivät kiinnostu toiminnasta.</p>

LIITE 6 – SAATEKIRJE OPISKELIJA AKTIIVIT

Hei,

Opiskelen viimeistä vuotta yhteisöpedagogiksi Humanistisessa Ammattikorkeakoulussa. Teen opinnäytetyötä Savon koulutuskuntayhtymälle. Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää, miten opiskelijoita saataisiin osallistumaan aktiivisemmin opiskelijatoimintaan.

Tarkoitukseni on toteuttaa ryhmähaastattelu teille aktiivisille opiskelijatoiminnassa mukana oleville henkilöille 19.5.2020. Haastattelu toteutetaan Salukun hallituksen kokouksen yhteydessä. Toteutus on ryhmähaastattelu, mutta tilanne on enemmänkin keskustelunomainen.

Toivoisin, että osallistuisitte haastatteluun, sillä se on tärkeä opinnäytetyöni sisällön laadun kannalta. Haastattelu on yksi osa opinnäytetyöni aineiston keräämistä. Tavoitteena on kuulla teidän ajatuksianne ja kokemuksianne opiskelijatoiminnasta. Olen valmistellut kysymyksiä etukäteen, jotka vievät haastattelua eteenpäin. Äänitän haastattelun, jolloin varmistan, että tärkeät asiat eivät mene minulta ohi. Äänite on vain omaan käyttööni ja poistan sen aineiston litteroinnin jälkeen.

Kiitos paljon jo etukäteen osallistumisesta!

Ystävällisin terveisin,

Tuomas Puustinen

LIITE 7 – RASTI TEHTÄVÄ

Mikä ihmeen opiskelijatoiminta?!

Opiskelijatoiminnassa voi suorittaa _____

*Opiskelijatoiminnassa voi vaikuttaa oppilaitoksen
ja _____*

*Opiskelijatoiminnassa pääsee oppimaan
_____*

Opiskelijatoiminnassa on mahdollista suorittaa _____

*Opiskelijatoimintaan voi osallistua omalla mielekkäällä
tavallaan.
eikä toiminta velvoita pitkäaikaista _____*

*Opiskelijatoiminta on opiskelijoille täysin
_____*

*Opiskelijatoiminnan mukana pääsee _____ sekä
_____*

*Opiskelijatoiminnassa saa usein uusia
_____*

*Ilman opiskelijatoimintaa opiskelijoiden
eivät tule näkyväksi
_____ jota
arvostetaan työelämässä _____*